Nr. 102 (15.181).
Ч. 102 (15.181).

Lwów, sobota 6. maja 1939.
Львів, субота 6. травня 1939.

Opłata pocztowa uiszczona gotówką

Rok LX.
Рік LX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ. ВИДАННЯ: А. Б.

DIŁO

Wychodzi codzienn e rano.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-11
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504 060.
„ Банку Чеських Леґіов Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Мирні наміри оси ідентичні з лінією мадярської політики.

ЕКСПОЗЕ МІНІСТРА ЧАКІЯ В ПАЛАТІ ПОСЛІВ І СЕНАТІ.

БУДАПЕШТ, ПАТ. Міністр Чакі виголосив у середу і четвер на засіданнях заграничних комісій палати послів і сенату експозе, в якому обговорив вислід розмов у Римі та Берліні. Мін. Чакі ствердив, що обі гостини відбулися в атмосфері щирої приязни. Мирні наміри оси ідентичні з лінією мадярської політики.

„Хочемо — казав міністр Чакі — щирого порозуміння з Румунією і приязни з Югославією. Тільки політично невироблені люди можуть твердити, що змагаємо до розділу тих держав. Від нікого не вимагаємо того, чого не схоче нам дати. Треба сподіватися, що румунський уряд не зволікатиме довго з відповіддю на мадярський проект меншинного порозуміння. Також і Німеччина бажає собі зближення між Мадярщиною і її південними сусідами, але навіть у формі ради не хоче впливати на те, в якому темпі і в якій формі хочемо розбудувати ті взаємини".

Вкінці мін. Чакі підкреслив приязні взаємини Мадярщини зі Словаччиною, в якій Мадярщина хоче створити дипльоматичну стійку, та згадав про „традиційну приязнь" з Польщею.

Конференція північних держав.

Конференція міністрів закордонних справ чотирох скандинавських держав почнеться вже в понеділок 8-го ц. м. На ній мають обговорити справу реміліторизації Аляндських островів та справу пакту неаґресії між Німеччиною та північними державами. Німецька пропозиція — пише „Свенска Дагбладет" не повстала з ідеалістичних спонук, але це має бути дальша відповідь Гітлера на декларацію Рузвельта.

„Зустріч міністра Чяно і Рібентропа

БУДЕ НОВИМ ДОКАЗОМ СОЛІДАРНОСТИ ОБОХ ВЕЛИКОДЕРЖАВ ОСИ".

РОЗМОВИ НАД ОЗЕРОМ КОМА.

РИМ, ПАТ. „Піккольо" у кореспонденції з Берліна повідомляє, що мін. фон Рібентроп приїде до Міляно в суботу. Перед виїздом до Італії фон Рібентроп відбуде у Берхтесґадені розмову з канцлером Гітлером. Також у суботу буде в Міляно міністр закордонних справ Чяно. Розмови Чяно-Рібентроп відбудуться у Вілля д Есте над озером Кома. **Зустріч дасть нагоду особисто дослідити й безпосередньо передискутувати багато проблем, якими цікавляться Італія й Німеччина.**

ПОДВІЙНА МЕТА КОНФЕРЕНЦІЇ.

РИМ, ПАТ. Коментуючи заповіджену зустріч мін. Рібентропа з мін. Чяно, Вірджініо Ґайда пригадує на сторінках „Джіорнале д Італія" останню зустріч обох міністрів, що відбулася в листопаді минулого року у Відні. Зустріч мін. Чяно з Рібентропом, що не буде ані винятковим фактом, ані подією негідною уваги, матиме значіння завдяки теперішньому европейському положенню. Мета зустрічі подвійна: розслідити документи зібрані в останньому часі підчас дипльоматичних розмов, що їх відбули в Римі і Берліні Мусоліні, мін. Чяно, Гітлер і мін. Рібентроп з багатьома представниками ріжних урядів. Друга мета: докладно окреслити позицію держав оси супроти політики окруження, що її ведуть демократії. Розмови відбуті в Римі, Венеції і Берліні вияснили інтенції поодиноких держав у теперішньому моменті в Европі. Ці інтенції творять матеріял для співпраці Німеччини й Італії, співпраці, яка є метою оси Рим—Берлін. Зустріч у Віллі д Есте над озером Комо, що потриває два дні, суботу й неділю, буде новим доказом солідарности обох великодержав оси.

Анґлійська преса про уступлення Літвінова

ЛЬОНДОН, ПАТ. Льондонські часописи не висловлюють ще думки про димісію Літвінова. Як можна міркувати на підставі наголовків та перших заміток, часописи схильні думати, що Літвінов уступив тому, що його політика, яка змагала за всяку ціну до збірної безпеки, не повелася і тепер політика совітського уряду піде радше в напрямі двобічних порозумінь з західніми великодержавами.

„Дейлі Експрес" у довшій телеґрамі з Москви твердить, що димісія Літвінова була наслідком вимоги червоної армії, яка домагається рішучішої російської закордонної політики. Ворошилов заявив в імені червоної армії, що армія домагається уступлення Літвінова за брак акції і рішучости. Ворошилов висунув проти Літвінова такі закиди: 1. що в часі останніх подій не заняв досить рішучого становища і не міг досі рішитися на пакт з Анґлією ані теж не зумів почати рішучого наступу на Німеччину, 2. політика Літвінова пошкодила позиції совітської Росії на близькому Сході, особливо в Туреччині, внаслідок браку рішучости, 3. Літвінов не взяв досить поважно під увагу рапортів совітського амбасадора в Льондоні Майського, який останнім разом нарікав у Москві на те, що не міг дістати від Літвінова ясних і виразних інструкцій.

Панування над Европою або співпраця з Европою.

ПАРИЖ, ПАТ. В четвер вечором премієр Даладіє склав на пресовій конференції заяву, що закордонні події виразно підтверджують правильність французької політики чуйности і постійности. Ця політика дістала апробату краю. Премієр Даладіє звернув увагу, що і в краю і за кордоном йде намагання так представляти факти, щоб захитати рішуче становище уряду. Тому премієр з повною рішучістю виступає проти такого спотворювання правди. В дійсности міжнародне положення дійшло до тієї точки, в якій попри розбіжність та плутанину основних проблем фактично залишається одна справа: панування над Европою або співпраця з Европою. Тут іде остаточно про справу безпеки Франції та культури, яких французи готові боронити з великою більшістю людей у світі. Французький нарід знає про те, його становище непорушне. „У теперішніх обставинах я хотів це тільки пригадати — закінчив свою промову премієр Даладіє.

Анґлія, Франція і Польща.

На запит у палаті громад, чи перед заключенням анґлійсько-польського договору анґлійський уряд знав про ті вимоги, які Німеччина представила Польщі, премієр Чемберлен відповів, що знав. „Але треба зазначити — підкреслив премієр Чемберлен, — що офіційну заяву про німецькі пропозиції і польські контрпропозиції досі зробила тільки одна сторона. Польський міністр закордонних справ дасть певно вияснення на цю тему у промові, яку виголосить".

Паризький „Тан" умістив передову статтю про німецько-польський конфлікт, в якій станув на становищі, що якби Польща зробила Німеччині уступку в Данцігу, то її доступ до моря, а потім і незалежність були б загрожені.

Французька півофіційна агенція Радіо у спеціяльному комунікаті каже, що пропаганда деяких країн намагається покласти під знак запиту щирість Франції у її зобовязаннях супроти Польщі. На підставі заяв французьких політиків агенція Радіо стверджує, що Франція стане при Польщі у всіх випадках, коли Польща уважатиме, що її інтереси входять у гру. Ці запевнення важні також у відношенні до Данціга і всіх інших справ, що можуть виринути.

У чесько-моравському протектораті.

До Праги прилетів літаком командант німецької повітряної фльоти ґен. Лер. Він має побути два дні і перевести розмови з представниками військової і цивільної влади протекторату.

Дотеперішнього команданта празького ґарнізону ґен. Ґабленца відкликали з того становища. Командантом Праги призначили полк. фон Брізена.

Будинок колишнього чесько-словацького міністерства справедливости, в якому після анексії Чехії закватирували німецьке військо, переміняли на касарню Адольфа Гітлера.

Премієр чеського уряду ґен. Еліяс відбув конференцію з б. предсідником давнього чесько-словацького сойму Маліпетром у справі ліквідації давніх законодатних палат.

ЗЕМЛЕТРУС У БОЛГАРІЇ.

СОФІЯ, ПАТ. В середу у цілій Болгарії чути було легкі підземні струси. Осередок тих струсів — як тут здогадуються — знаходиться на яких 150 км. від Софії.

Політичний ексклюзивізм чи широкі підстави політичної орґанізації?

Львів, 4. травня 1939.

(—р —ч). Одна наша думка, яку ми висловили у статті „Між миром і війною" (див. „Діло" з 29. квітня ц. р.) викликала цікаву реакцію „Українських Вістей", органу ФНЄ. Це була думка, що в добі нинішнього збройного і морального поготівля, в якому живуть усі народи, українським моральним поготівлям повинно бути: таке вирівняння внутрішніх ріжниць, щоб у рішальному менті, коли він прийде, було можливе одно українське рішення, одна українська орієнтація.

Орган ФНЄ (див. „Українські Вісти" з 3. травня ц. р.) з нашою тезою погоджується. Уважає тільки, що ми з неї не витягнули відповідних висновків. Між демократичним світоглядом „Діла" (якого, зрештою, не можна утотожнювати з підходом західних демократів до ріжних актуальних проблем) та між тезою, що українцям колись, у рішальному менті, буде потрібне одно рішення, одна орієнтація, — „Українські Вісти" добачують засадничу суперечність. Зате тієї внутрішньої суперечности „У. Вісти" у себе не бачать. Бо — мовляв — **вони** стоять завжди на становищі, що негайна й одностайна реакція можлива **колись** лише при такій **теперішній** політичній зорганізованости нації, яка витворить **сьогодні** один політичний провід, здібний кермувати зорганізованою нацією. Тому (читаємо) „українська нація не може собі дозволити на „люксус демократії", у якій провід і негайна реакція залежать від „доброї волі" кількох чи кільканацяти партійних проводів, які можуть зговоритися, але — що правдоподібніше — у вирішних хвилинах можуть не дійти до порозуміння". „Українські Вісти" вважають, що сьогодні надто поважний час, „щоб обмежуватись лише до кидання гарних думок на папір і на тому вичерпувати найістотнішу проблему". Найкраще передискутувати її „прилюдно і до кінця".

Піднімаємо дискусію, бо не вважаємо її зайвою. Теперішня „динамічна" доба відтягнула увагу нашого громадянства від питань нашого внутрішнього життя, навіть зі шкодою для цього життя. Тимчасом неодно ще треба тут вирівняти, неодну „щілину" засипати, щоб можна собі з чистою совістю сказати: „ми зробили все, що від нас залежало" — у передбаченні тих рішальних хвилин, що їх усі сподіваємось та які йдуть неначе з космічною неминучістю. Підкреслюємо, що не боїмось у дискусії захитати „божим миром", який сьогодні істнує в українському політичному житті. Навпаки, думаємо, що при теперішніх українських настроях і бажаннях найти **одну** українську „орієнтацію", — поважна прилюдна дискусія може моральний клімат у нашому громадянстві лише піднести.

Мусимо — на нашу думку — рахуватися сьогодні, при всяких політичних дискусіях і комбінаціях, з двома реальними політичними чинниками: 1) сьогоднішній український політичний світ не був здібний створити одну політичну надбудову, якесь одне політичне тіло з усіми прикметами чи акцесоріями монопольного проводу. Не може теж ніодна з істнуючих українських партій чи політичних груп сказати про себе, що вона панує суверенно над українським політичним і громадянським життям. 2) У нинішній міжнародній конюнктурі не можна виставити вже сьогодні означену політичну тезу (чи радше гіпотезу) і взяти на себе ризико політично орґанізувати чи підготовлювати всю націю в надії на здійснення тієї гіпотези. Звідсіль деяка розгубленість у наших політичних настроях після заломання віри, що сучасна Німеччина є носієм і реалізатором нового справедливого европейського ладу, опертого на ідеї самовизначення народів. Звідсіль теж переважна українська опінія, що нам не вільно розбитись уже сьогодні на „орієнтації", чи поділитись ролями і в наслідку цього ослабити українську політичну суцільність. Слушно пишуть „Українські Вісти", що така „парцеляція" української національної спільноти може врятувати тут і там спритні одиниці і поодинокі гурти, однак у висліді вона мусить принести програну нації.

Зате факт, що не маємо рішального й авторитетного для всіх українців політичного осередка, доводить до ріжних висновків та до поважних ріжниць у нашій практиці. Те, що український політичний світ був досі нездібний створити один політичний осередок диспозиції, безумовно погано свідчить про той світ та всі ті чинники, що такі спроби внеможливили. Однак, рахуючись з цим станом, як із реальною дійсністю, мусимо робити все, щоб його шкідливі наслідки як мога зменшити і змягчити. Здаємо собі справу з того, що ані якась **одна** порядкуюча національна ідея чи одна засада національного інтересу, яка очолювала б наше прилюдне життя, цій недостачі не зарадить та не створить суцільної, тугої організованости, якою можна б покористуватись у рішальній хвилині. Отже що робити? Ось тут доходимо до засадничої ріжниці, яка нас, що заступаємо демократичний принцип орґанізації нашого прилюдного життя, ріжнить з українськими політичними ґрупами, що заступають інший принцип тієї орґанізації, скажім, — тотальний, ексклюсивний.

Ми глибоко переконані, що засада ґрупової чи навіть персональної виключности (ексклюсивізму) — не випливає з внутрішніх орґанічних потреб української нації. Цю засаду вважаємо імпортованою на наш ґрунт. Приклад німецького й італійського фашизму надто атракційно ділає на кожного, хто признає зріст могутньости обох цих народів, щоб не викликувати бажання наслідувати їх. Одначе вважаємо, що в наших політичних умовинах ми тотальних зразків організації не можемо перещіплювати на український ґрунт. З одної засадничої причини: не маємо орґанів державної влади, щоби при їх допомозі, як це роблять оба фашизми і як це зрештою випливає з цілої їхньої ідейної конструкції — політично орґанізувати націю. Думаємо, що в наших умовинах, приймаючи на увагу індивідуалістичну людську психіку, засади тотальної зорґанізованости мусять довести до внутрішньої боротьби, до усунення поважних ґруп громадянства від прилюдного життя і врешті до ослаблення його інтенсивности. Притягнути людей до політичної співпраці і співвідповідальности без зовнішнього натиску — можна лише на широких підставах зорґанізованої демократії і лише при свобідному суперництві ідей та партійно-політичних доктрин, які взагалі активізують громадянство.

І тому в теперішній відповідальний історичний час, хоч не примикаємо очей на всі недостачі розпорошення громадянської енерґії при свобідних демократичних формах, вважаємо, що ним повинні кермувати три засади. 1) вирівнювати ріжниці між політичними верхами; 2) впливати в пресі, у прилюдному житті і в партійно-політичній діяльности на українські маси в тому напрямі, щоб вони розуміли потребу дисципліни та щоб були здисципліновані; праця над національною мораллю є хто зна чи не одним із найістотніших завдань нинішньої хвилини; 3) піднести вартість українського колективу саме через притягнення до громадянської творчости і політичної орґанізованости якнайширших кол народу.

З цих засад випливає ствердження, що осередок диспозиції, якого потреби не заперечуємо, в нас можливий лише орґанічним шляхом, як надбудова істнуючої політичної зорґанізованости. Залишаємо на боці недостачі тієї зорґанізованости і питання, що в ній треба би змінити, чи доповнити. Залишаємо теж на боці підстави, на яких повинен би бути цей осередок створений. Зате для нас рішальним є ствердження, що створити такий осередок шляхом самоліквідації політичних груп, або шляхом боротьби, чи врешті **опануванням нашого політичного життя одною ґрупою** — було б національно недоцільно, ба навіть **шкідливо**. Шкідливо тому, бо партійно-політичний чи ґруповий еґоцентризм є нічим іншим лише **боротьбою за владу**. Коли ж будемо її проповідувати вже сьогодні, вже сьогодні на її засадах розбудовуватимемо нашу політичну зорґанізованість, то станемо витворювати такі суспільні навики, як нетолерантність, фанатизм і отаманію, навики надзвичайно небезпечні, що їх у рішальній хвилині не позбудемось. Нема ніякої потреби „боротися за владу" у недержавній нації. На люксус тієї боротьби, ба навіть на взаємне винищування не можуть дозволити собі навіть народи, які стоять під охороною рідних армій. Зате історичною і національною конечністю вважаємо притягати якнайбільш здорових первнів нації до окресленого політичного зусилля й орґанічно зливати ті первні з провідними, їм співзвучними чинниками. У рішальній хвилині ці провідні чинники напевне витворять зі себе один осередок диспозиції з одною українською орієнтацією, оскільки вони, очевидно, в тому напрямі від довшого часу будуть працювати. І лише тоді будемо якнайменше наражені на невідповідальні одиничні виступи, які могли б нас дорого коштувати.

Не бачимо в цих думках внутрішньої суперечности. Навпаки, думаємо, що вони льоґічно випливають з українських реальних можливостей і з тих відносин, серед яких сьогодні живемо.

Покищо анальоґія дипльоматичного церемоніялу.

ПЕРЕД ПОЛЬСЬКОЮ ВІДПОВІДДЮ ГІТЛЕРОВІ.

(Від нашого кореспондента).

Варшава, 2. травня.

Промова німецького канцлера не була для поляків несподіванкою. Польсько-німецький союз, висловлений десятилітнім пактом взаїмного ненападу з 1934 р., був твором холодної політичної думки покійного польського маршала і Адольфа Гітлера. Не було в цьому пакті ані крихітки взаїмного сентименту, невідомого — за малими вийнятками — цілій історичній хронольоґії німецько-польських відносин. Навпаки — протинімецькі настрої, нехіть і атавізми були завжди панівні серед польського загалу, що вже цілком інакше підходив приміром до російщини, виказавши не раз і не два симптоматичні і парадоксальні прояви чуттевого русофільства, якого висловом являються м. і. останні резолюції ендеків.

Реальні політики могли ворожити ідеї польсько-німецької ідиллі довгі роки, соціольоґи — з певністю похитували головами. Куртуазійні стріли до диків у Біловежі, якими чванився перед Европою маршал Ґерінґ, маніфестуючи польсько-німецьку „приязнь", не могли заглушити в польському народі споминів про промови Тревірануса. Буря скінчилася тоді приповідковим малим дощем. Підводного човна, що мало зватися „Відповідь Тревіранусові" не спустили на води Балтійського Моря, світ довідався за кілька років потім про повну нормалізацію на неспокійній лінії Берлін—Варшава, а дотепний польський журналіст, що саме рік тому запитував дискретно у своїй ґазеті, де дівся згаданий підводний човен, з певністю не передбачував, що міністр Бек мусітиме в початках неспокійного соняшного травня 1939. р. відмовити авдієнції німецькому амбасадорові у Варшаві фон Мольтке. Стара, загально нешанована тепер максима, мовляв, історія повторюється — на цей раз таки здійснилася. Вже сьогодні не купите у Варшаві німецької преси, а щоденники поміщують на перших сторінках світлину Ґрунвальду.

Політичний редактор „Діла" насвітлив у своїх враженнях із Варшави першу реакцію загалу і дійсний стан польських політичних умів у перших годинах після знаменної промови Гітлера. Не будемо вертатись до тієї старої теми, обмежившись коротким реченням про велитенське зацікавлення змістом і тоном Гітлерової „оферти" в усіх найширших польських колах. Польський загал чекав на ту промову не тому, щоб почути, чого хотітиме німецький канцлер від Польщі, бо про це всі давно добре знали з чужинецької преси, лише тому, щоби почути відповідь на питання: мир чи війна?! Цієї відповіді Гітлер не дав, не сказав „мир", але не вимовив слова „війна".

Сьогодні ситуація вияснилася. Анґлія висловила недвозначно свою прихильність для позиції польського уряду. Варшава, готова віддавна на кожний німецький хід — без огляду на його ризиковність чи вигляди — рішила повести велику політичну гру, оперту на дипльоматично-мілітарних анальоґіях. Ціла Польща пильно слухає вісток зза кордону. Всі відчувають, що безпосередня загроза війни немов проминула бодай на кілька місяців. Доказом цього — трансакційний рух в ріжних бранжах та інтересах, що не анґажувалися до минулої пятниці в ризиковні справи. Загальне зацікавлення передвигнулося тепер на питання:

— Що відповість мін. Бек Гітлерові?

Польська відповідь, як вже відомо, впаде з соймової трибуни, з уст мовчазного звичайно міністра 5. травня ц. р. Для тої мети саме скликали соймове пленум на пятницю. Цере

…мовив того історичного засідання вже устій-нено. Безпосередньо перед промовою радник кн. Любомирський у заступстві амбасадора Ліпського, що перебуває у Варшаві, доручить у Берліні відповідь на німецьке меморандум. Відповідь буде негайно оголошена. Мін. Бек має говорити недовго, хоч промовлятиме про цілу міжнародню ситуацію і польську закордонну політику.

Польські контрпропозиції Німеччині будуть — мабуть — згідні з тим, як їх представляє добре поінформована англійська преса, а саме заключатимуть: 1) згоду на ліквідацію уряду Високого Комісаря Ліґи Націй у Данціґу; (теперішній комісар перебуває від довшого часу в Женеві, де викладає в університеті...); 2) згоду поліпшити комунікаційні вигоди для німців через Поморя. Поголосок про евент. польське домагання щодо побільшення польських прав у Данціґу — покищо не підтверджено, а поголоску, підхоплену живо прихильною Польщі закордонною пресою, немовто мін. Бек у відповідь на німецькі домагання автостради демонстраційно має домагатися будови такої автостради з Варшави через Сх. Прусію до Гдині треба — здається — трактувати як звичайну сензаційну „качку".

Польща не хоче війни, це видно і цього не треба доказувати. Хто бачив реакцію Варшави на два попередні конфлікти — польсько-литовський і польсько-чеський, не може не зауважити, що теперішня реакція на виступ Гітлера не визначається надто великим галасом польської вулиці чи суспільства, дарма, що тон прилюдній опінії надають ґерманофобські ендеки. В приватних домах і в прилюдних місцях тільки й чуєте про війну. Але над усім цим видно руку, що виразно лягла на розпалених умах. Ріжні союзи відкликали свої зїзди, наради, паради. На паради нема часу. Політичні верхи Варшави здають собі справу з ваги міжнародньої ситуації. Покищо піде в гру містерна анальоґія дипльоматичного церемоніялу, яка з черги принесе нове питання: — Що скаже Гітлер?

КТВ.

Як поступає санація „Народнього Дому" у Львові.

(Продовження.)

Другим обєктом, що його прийшлося посвятити для санації „Н. Д.", була частинна парцеляція майна Білка-Костенів призначеного „Вельможним Феодором Васькевичем на шкільні стипендії, що мали причинитись до зросту й укріплення малоруської народности і лихим силкуванням винародовлення против станути". Того майна, згідно з нотаріяльним актом з 30. XI. 1851, підписаним від „Н. Д." Михайлом Куземським, „не вільно нікому іному внарендувати ані продати, як тільки русинови вірному своїй народности, котрий яко такий до восточного віроісповідання признаєся".

Майно Білка-Костенів складалося з понад 300 морґів орного поля та сіножатей і з понад 500 морґів здевастованого ліса. Частину ліса витяв „Н. Д." ще перед війною та поставив мабуть за здобуті таким чином гроші дім при вул. Курковій 14. Решту ліса продав по смішно низькій ціні вже після війни державний комісар п. Черкавський. До парцеляції призначено 224 морги, залишаючи при фільварку коло 390 морґів, що мали дати мінімальний контингент для горальні, що істнує при фільварку. Парцеляцію переводжено згідно з волею фундатора „по менших малому газдівству відповідних куснях" між місцевих селян, фільварочну службу та мешканців сумежних сіл при помочі публичної ліцитації та продавано землю тим, що найбільше оферували, примикаючи одно око на національну та віроісповідну клявзулю фундатора. Не зважаючи на те, що „Н. Д." вплатив з нагоди парцеляції готівкою 4.000 зол. на „суспільні цілі" волости Янчин, не міг цієї парцеляції докінчити через адміністраційні перепони, роблені всуперч опінії найкомпетентніших чинників у державі, в продажі 58 морґів найкращої землі. З наміченої парцеляції, якщо на її докінчення дозволять, сподіється „Народній Дім" дістати кругло 130.000 зол., з яких половину вже вплачено до каси фундації та здобуті осьтак гроші зужито на санаційні цілі. Не виключена теж продажа частини ліса.

Половину камениці при вул. Краківській 24., що її має „Народній Дім", призначеної на цілю санації, досі не продано.

Багато труду коштувало зліквідування порожніх льокалів, у першу черґу поміщень, що їх займала Філія Академічної Ґімназії в домі при вул. Рутовського 22., які ще бувший комісар п. М. Бачинський хотів переробити на мешкання коштом 20—30 тисяч зол. Така перерібка показалася не під силу „Н. Д." і ледви чи була б дала який економічний ефект, бо дім перестарілий і на мешкання не надається. Тому нова Управа, як адміністратор, так теж і я, старалися винаймити льокаль у цілости якій-небудь установі. Заходи в Управі міста, в Скарбовій Палаті, в Кураторії та в деяких українських центральних установах не дали корисного висліду, тому льокаль після переведення примітивного і некоштовного ремонту треба було спарцелювати здебільша між українські установи, що вдоволяються здевастованими приміщеннями в перестарілій будові без комфорту.

Під цю пору приміщується там школа ім. короля Данила, харчівня Захоронки, Товариство Прихильників Мистецтва, Філія Ремісничо-Промислової Бурси, спорт. т-во „Степ" і Карпатський Лещетарський Клюб а крім цього два невеличкі помешкання, з тих одно службове. Москвофільським установам, що ремствують на українську окупацію, шкоди від цього ніякої нема, бо при винаймі мешкань і давніший і теперішній адміністратор все давали москвофілам, може як засидженим, першенство та корисніші умовини найму. Льокаль, що його займає під цю пору Ремісича Бурса за місячним чиншом 150 зол., оферував проф. Вельпель „Р. С. Р. К." за 120 зол., та Союз з цієї оферти не скористав. Винаймом III. поверху зискав „Н. Д." понад 8.500 зол. річного чиншу.

Більше скомплікована була справа бурси „Н. Д.", приміщена на трьох з комфортом уладжених поверхах дому при вул. Курковій ч. 14, що мала всього 38 питомців та за комісарських часів спричинювала „Н. Домові" до 20.000 зол. річного дефіциту. Адміністратор „Н. Д." проф. Вельпель обстоював припинення бурси бодай на кілька літ. Але члени Т. В. хотіли її утримати бодай у зменшеному виді. Справа покінчилася компромісом: льокаль бурси перенесено на місце т. зв. „общежитія", а II. і III. поверх, заниманий досі бурсою ухвалено винаймити, при чому знову вийшла ділема, чи поміщення бурси переробити на 6 приватних 3-кімнатних мешкань коштом коло 15.000 зол., що дало би 600—650 зол. місячного чиншу, чи економічніше винаймити льокаль без більших перерібок у цілости, по змозі педагогічній установі. Шкільна Кураторія відмовилась винаймити цей льокаль на лицей Філії Академічної Ґімназії, відмовились теж інші установи, до яких звертався адміністратор інж. Вельпель. Тому у великій пригоді станула „Н. Домові" купецька ґімназія, що винаймила цілий льокаль за 550 зол. місячного чиншу, при чому ремонт і перерібки льокалю зредукувалися до нецілих 2.000 зол.

Мимоходом зазначу, що з нагоди цієї справи я опинився мало не під громадянським бойкотом. Директор купецької ґімназії перед наймом льокалю бурси задаткував був у Наук. Т-ві ім. Шевченка цілий Академічний Дім при вул. Супінського 21. за місячним чиншом 750 зол. Як член тодішнього Виділу Н. Т. Ш. та голова Т. В. Н. Д. я в значній мірі причинився до уневажнення цієї корисної для ґімназії трансакції та спонукав її Управу, що рішилась на менше корисну з „Н. Д." За це директор ґімназії довший час дивився на мене вовком, а українське громадянство, головно молодше, уважало це мало не малою народньою зрадою. Слід врешті згадати, що технічне переведення цієї трансакції улекшив тодішній директор бурси „Н. Д." пок. д-р А. Копистянський, який не тільки розумів, що удержання бурси можливе лише тоді, коли кошт її удержання помітно зредукується, але й дуже високо ставив діяльність купецької ґімназії і до самої своєї передчасної смерти дуже прихильно ставився до її Управи. Ця трансакція збільшила доходовість дому при вул. Курковій 14. на 6.600 зол. річно. А що Управа ґімназії з часом видержавила ще й інші льокалі, що практично не давали ніякого прибутку, то чинш, оплачуваний нею, доходить до 9.000 зол. річно. Загалом беручи, доходи з домів без саль піднеслися з 63.970 зол. в році 1936. на 82.510 зол. в 1937 р. і 108.240 зол. в 1938 р.

Інж. Юліян Мудрак.

(Далі буде.)

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У вчорашній, першій частині статті інж. Ю. Мудрака зайшла помилка в 6. уступі, де зложено помилково, що Е. Митрополит виплатив відразу при контракті купна реальности „Н. Д." при вул. Зиблікевича ч. 30 готівкою 10.000 зол. Має бути: **100.000 зол.**

Далі припиняють діяльність українських товариств.

ПІДГАЄЧЧИНА.

Виділ читальні „Просвіти" в Тересівці, пов. Підгайці, дістав рішення повітового старости з Підгаєць до ч. Б. 42/39, який припинив діяльність читальні на основі ст. 16. закону про товариства з 1932. р. з огляду на небезпеку, спокій і публичний лад. У мотивах староста подав, що на терені громад Новосілки і Тересівки панував від довшого часу неспокій (нічні сходини, масове освітлювання ліхтарками прохожих і т. п.) так, що дня 20. січня ц. р. побили солтиса громади Тересівка, а дня 12. березня ц. р. вбили війта Антона Чермака. Слідство виявило, що в цих проступках підозрівають членів товариства у Новосілці і Тересівці.

Від цього рішення виділ читальні „Просвіти" вніс відклик до Воєвідства.

—o—

Спільна конференція представників скандинавських держав.

РОЗГЛЯНЕ НІМЕЦЬКИЙ ПРОЄКТ ПАКТУ НЕАГРЕСІЇ.

КОПЕНГАҐА, АТЕ. „Ексчендж Телеґраф" довідується офіційно, що 9. ц. м. відбудеться у Стокгольмі нарада міністрів закордонних справ Данії, Фінляндії, Норвеґії та Швеції, які вирішать відповідь на німецьку пропозицію пакту неагресії.

ЧИ НІМЕЧЧИНА ЗАГРОЖУЄ НОРВЕҐІЇ?

ОСЛЬО, АТЕ. Голова норвеського парляменту і провідник консервативної партії Гамбро критикував німецький запит у звязку з Рузвельтовим закликом: чи Норвеґія вважає себе загроженою. На його погляд уряд не повинен був відповідати запереченням; усі держави мусять уважати себе загроженими, бо тепер загрожена загальна політична безпека.

—o—

Американська воєнна фльотиля пливе до Европи.

Як подають з Ню Йорку, в найближчому часі відпливе до західної Европи фльотиля американських торпедовців, які причалять м. ін. до французьких пристаней.

БРИТІЙСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ У БРЕСТІ.

БРЕСТ, АТЕ. У четвер причалили до Бресту два британські панцирники, які будуть там 4 дні.

До Шербурґа причалили на 3-денний побут 4 британські контрторпедовці.

ФРАНЦУЗЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ В ПОРТУҐАЛІЇ.

ЛІССАБОНА, ПАТ. До Ліссабони причалили французькі панцирники „Дюнкерк" і „Штрасбурґ". Президент Португалії запросив командата французької атлянтійської фльоти і панцирника „Дюнкерк" на свято маринарки з нагоди роковин відкриття Бразилії.

ПОЗИЧКА І ЦИФРИ.

ЗАПИТИ ПІД АДРЕСОЮ ЛЬВІВСЬКОЇ СТАТИСТИКИ ПРО ЖЕРТВЕННІСТЬ УКРАЇНЦІВ НА ПОП.

У звязку з оголошеною у пресі офіціяльною статистикою львівського воєвідства про участь українців у позичці на протилетунську оборону та з нашою учорашньою вступною статтею на цю тему, дістаємо з ріжних сторін телефонічні та безпосередні устні уваги. Всі вони підкреслюють такі неточности тієї офіціяльної статистики, які цілком викривлюють правдивий стан речі. Зазначуємо від себе, що українці ані не настрашилися доносицько-шантажевого тону „Дзєнніка Польского", органу п. Войцеховського, ані не хотять представляти себе більшими польськими державниками патріотами ніж самі поляки, чи хочби жиди, які в даному випадку маніфестують свій протигітлерівський підхід. Однак хочемо, щоб казали і писали про нас **правду, —** хочемо, щоб і в цій справі голос мала правда і тому тільки в імя правди спростовуємо те, що з цією правдою минається.

Маючи ту правду на увазі та виконуючи бажання ріжних наших розмовців, запитуємо тих панів, що складали статистику, відчитану на останній пресовій конференції у львівському воєвідстві:

1) В якій статистиці про національний поділ підписчиків позички записано 7.200 зол., що їх задеклярували українські посли й сенатори? Ту позичку стягають з дієт безпосередньо у соймово-сенатській канцелярії. Воєвідство з тим ніби не має нічого спільного, алеж жертводавці — українські та ще й здебільша мешканці львівського воєвідства: чи та позиція зовсім у національній статистиці пропала?!

2) Чи і де записані збірки, що їх переводять по всіх школах серед учителів та школярів?

3) Чи в національній статистиці пропадають зовсім гроші, жертвовані на позичку українцями, що живуть поза тереном трьох східно-галицьких воєвідств, плюс волинське й поліське воєвідство? Адже самих народніх учителів-українців у корінно-польських воєвідствах середньої, західньої та північної Польщі є поверх 1.000 душ, а більшість державних урядовців-українців — тепер теж поза Галичиною і Волинню. В яку рубрику попали також усі українські державні урядовці та функціонарі у Галичині?!

У відповідь можемо почути, що це дика претенсія під адресою львівського статистика, щоб він брав під увагу жертви, про які йому невідомо. Але в такому разі треба було зазначити на пресовій конференції, що такі жертви є і не давати жиру нацькувачам.

З польської преси.

Французький Рансімен у.. у Варшаві.

Польсько-німецьке непорозуміння день у-день заповнює шпальти польської преси, яка не маючи вже сама теми до обговорювання тієї справи на ріжні лади, черпає повними пригорщами сензації з чужої преси. „Глос Народови" ч. 121 з 3. ц. м. покликуючися на французького журналіста Бертрана де Жувенель, подає цікаві інформації про польсько-німецькі взаємини. Жувенель був у Берліні, приглядався, що Німеччина здобуває все показом збройної сили, без війни, бо західні держави бояться війни. На те Жувенель відповів, що

„така хитра стратеґія, ті гарні пляни забору (Югославії та Румунії) розсиплються, як лиш денебудь ви опинитеся перед ґрупою вояків, які вистрілять із гармати та що той перший вистріл стане сиґналом великої війни".

На те гітлерівський головач відповів:

„Саме тому ми стримали свій розгін перед поляками. Запамятайте собі добре, що існують польсько-німецькі зудари. Але ми їх промовчуємо, бо не хочемо війни. А проте нічого не маємо більше в серці, як ліквідацію коридора та відібрання Шлеська".

„Я думав, що ви домагаєтеся тільки Данціґа".

— Данціґ — це ніщо — відповів гітлерівський діяч. — Треба завжди починати від домагань, які виглядають на справедливі. Це було нашою великою силою в чеській справі".

— Ні коридора, ні Шлеська, ані навіть Данціґа, поляки нічого вам не признають — казав де Жувенель.

— Думаєте? А чи-ж саме не вислали ви до них французького Рансімена? — закінчив гітлерівець.

Де Жувенель, як пише „Глос Народу", дає пояснення, що в берлінських сплетнях подорож п. де Монзі до Варшави вважали відвідинами „французького Рансімена".

---

18. квітня німецькі війська мали заняти Данціґ?

КОНЦЕНТРАЦІЯ ВІЙСЬК НА ПОЛЬСЬКІМ ПОГРАНИЧЧІ.

Польські часописи приносять у кореспонденціях з Берліна вістку — покликуючись на німецькі військові кола, — що безпосередньо після окупації Чехії частина німецької армії обсадила потайки польське погранична на Шлеську. Шеф ґенерального штабу ген. Кайтель дістав наказ складати Гітлерові постійні звідомлення з обсервації польського пограниччя. У справі Поморя відбув Гітлер наради з ґенералами 5., 8., 9. і 14. квітня.

17. квітня міністерство війни дістало наказ приготовити 12.000 піхоти та поліційні й охоронні відділи, щоб заняти Данціґ.

Анґльо-турецький пакт взаємної допомоги.

ТІСНА ВІЙСЬКОВА СПІВПРАЦЯ.

ЛЬОНДОН, АТЕ. Як подає „Івнінґ Стандард", анґльо-турецький договір взаємної помочі вже узгіднений — обі сторони мають його в найближчім часі підписати. У цьому є військові клявзулі, що передбачують тісну військову співпрацю.

Цей договір підпишуть щойно за кілька днів, щоб у міжчасі покінчити переговори з Румунією та втягнути до балканського бльоку Болгарію, на яку СССР робить у цій справі натиск.

Перед стрічею міністра Чяна з міністром Рібентропом.

РИМ, АТЕ. Мін. Рібентроп приїзджає в четвер вечором до місцевости Комо, куди мін. Чяно приїде у пятницю рано. Оба міністри переведуть наради.

АНҐЛЬО-ІТАЛІЙСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ СОЮЗ?

Хоч Рібентроп виїздить до Італії буцімто приватно, цій поїздці присвячує західня преса чимало уваги, подібно як поїздці ген. Бравхіча. Появились поголоски, що ці подорожі стоять у звязку з проектом німецько-італійського військового союзу. Цей проект видвигнула Німеччина, але Італія мабуть має проти нього деякі застереження.

ІТАЛІЙСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ СОЮЗ ВИСЛІДОМ СТРІЧІ РІБЕНТРОПА З ЧЯНОМ.

Наглий виїзд мін. Рібентропа до Італії пояснюють у політичних колах Парижа трудношами між Берліном і Римом. До тієї подорожі привязують у Франції дуже велику вагу і навіть здогадуються, що від розмов Рібентропа з Чяном залежатиме просто світовий мир.

Наради обох міністрів матимуть імовірно на меті вияснити остаточно питання, чи Італія готова в кожнім випадку підтримати збройно німецьку ініціятиву в середущій Европі. Французька преса пише про можливість формального військового італійсько-німецького союзу.

Чому Літвінов уступив?

ЛЬОНДОН, 4. 5. Вістка про димісію Літвінова викликала в Льондоні велике здивування, бо вона прийшла в найбільш несподіваному менті. Амбасадор Майський відмовив усяких пояснень щодо димісії Літвінова. Як противників Літвінова подають у Льондоні ґрупу провідних кол у Москві. Номінація Молотова, який досі у закордонній політиці ще ніколи не виступав, буцімто прийшла під натиском тих кол.

Інші поголоски кажуть, що номінація Молотова є лиш провізорична, та що комісаріят закордонних справ віддадуть комусь іншому, при чому подають прізвище Патьомкіна.

Льондонська преса стримується від коментарів на тему димісії Літвінова, але висловлює здогади, що передчасно було б говорити про зміну в совітській закордонній політиці у звязку з тою димісією. В Льондоні заявляють, що димісія Літвінова не матиме некорисного впливу на дальший хід анґлійсько-совітських розмов.

„Дейлі Експрес" пише, що Літвінов уступив під натиском військових кол, при чому Ворошилов був тим, який приневолив Літвінова до димісії. Те саме подає „Дейлі Телеґраф", що Літвінов уступив внаслідок конфлікту з проводом червоної армії.

НІМЕЦЬКІ ПОЯСНЕННЯ.

„Дойтше Альґемайне Цайтунґ" пише, що димісію Літвінова спричинили його невдачі в південно-східній Европі та в Америці. Ця димісія не може бути несподіванкою, бо відповідальні за такі невдачі, завжди уступають.

„Берлінер Цайтунґ" пише, що люди будуть призадумуватися над тим, що приневолило Літвінова, батька совітсько-французького і совітсько-чехословацького союзу, чоловіка, який увів Москву до Женеви, уступити нагло в моменті, коли хотів заключити умову, що її пропонував Чемберлен. На думку того часопису, димісія Літвінова однаково невигідна для Льондону і для Парижа. В Анґлії мали поважні надії на Женеву, в Парижі натискали на швидке порозуміння між Льондоном і Москвою.

„Тепер треба буде далі озброїтися в терпеливість, що супроти радісного побрязкування шабелькою в Польщі особливо прикре" — пише німецький часопис.

ЛІТВІНОВ УСТУПИВ НА ДОМАГАННЯ ВОРОШИЛОВА?

Як говорять у політичних колах Москви, Літвінов уступив під натиском марш. Ворошилова, який був невдоволений нерішучою поставою Літвінова та домагався гострішого протинімецького курсу закордонної політики.

—o—

„ДЕФІЛЯДА ПЕРЕМОГИ" У ВАЛЕНСІЇ.

ВАЛЕНСІЯ, ПАТ. Ґен. Франко приняв „дефіляду перемоги", в якій узяло участь 40.000 війська, опісля у промові підкреслив заслуги тих, що змагають до обєднання Еспанії. Дефіляда тривала 4 години, приглядалося їй коло 100.000 людей.

—o—

ЕКСПОЗЕ МІН. БЕКА В РАДІО.

ВАРШАВА, ПАТ. Всі польські радіовисильні надаватимуть у пятницю від 11. год. пленарне засідання сойму з промовою мін. Бека. Рівночасно передаватимуть промову три американські радієві концерни. В 13. год. польські й англійські радіовисильні нададуть промову мін. Бека в анґлійському перекладі, в год. 13.45 — польські, французькі й мадярські у французькому перекладі. В год. 14.30 нададуть промову по німецьки.

—o—

ЧЕСЬКО-СЛОВАЦЬКИЙ ПРАПОР НА БУДИНКУ КОЛИШНЬОГО ПОСОЛЬСТВА.

В день 3. травня вивішено 3-колірний чесько-словацький прапор на будинку б. чесько-словацького посольства у Варшаві. Як відомо, останній чеський посол не передав своїх аґенд німецькій амбасаді.

—o—

НА МАДЯРСЬКО-СЛОВАЦЬКІМ ПОГРАНИЧЧІ.

БУДАПЕШТ. Мадярська Телеґрафічна Аґенція повідомляє: 30. квітня мадярська стежа затримала біля Айслючка словака Івана Каспара, який намагався втекти, не зважаючи на осторогу; його смертельно зранили. Йде слідство.

Хто не купує річно бодай 10 книжок для власної потреби — той не заслуговує на назву інтеліґента.

Економічний огляд.

Воєнне поготівля і сільське господарство.

Теперішня господарська конюнктура стоїть під знаком зброєння. Нема сумніву, що зброєння є одним із **дуже важних засобів економічного оживлення.** Покажчики промислового виробництва скачуть вгору, безробіття меншає, ба всі краї починають відчувати навіть брак кваліфікованих робітників, тощо.

Не маємо наміру входити тут в аналізу вартости такого оживлення, доречі вартости дуже проблематичної, та розглядати джерела, з яких пливуть матеріяльні засоби для господарських процесів, що коріняться у воєнному поготівлі. Хочемо тут зазначити, що паралельно з оживленням господарських процесів помітне також **оживлення ріжних проектів, що мають прикласти економіку до вимог сучасности, до вимог воєнного поготівля.**

В деяких державах таке засто-вання економіки має вже свою кількалітню історію. Зразком їх може бути Німеччина. Інакше в державах, що зберігають досі лібералістичні чи пак псевдо-лібералістичні позиції в національному господарстві. Тісний звязок оборонного потенціялу з організацією господарства є саме причиною, що і там започатковано більші чи менші обмеження прав та господарської свободи одиниць.

У Польщі появився в першій половині квітня ц. р. **закон про „річеві чинитьби“** промислових і торговельних підприємств та сільських господарств. Вийняткові обставини наших днів не дозволили навіть найбільшим прихильникам лібералізму в економіці насвітлити критично приписи цього закону, дарма що вони є переломовою новиною і глибоко врізуються в господарське життя, підпорядковуючи його потребам війни також у часі миру. Загроза війни взагалі редукує число прихильників лібералізму в Польщі щораз більше. Зростаюча подекуди однодушність поляків у питаннях закордонної політики переходить теж у ділянку економіки і вже голосно лунають поклики, щоби спинити ідеольоґічну боротьбу м. і. також щодо форм і змісту господарства (стаття Лявтербаха в журналі „Політика Ґосподарча“).

Автім ця назріваюча однодушність у польському середовищі того, щоміродатним диспонентом в економіці держави має бути урядовий чинник, що ступінь господарського інтервенціонізму мусить бути залежний від вимог воєнного поготівля, не спиняє дискусії над тим, **які реформи на господарському відтинку** треба перевести, щоб він був уповні підготовлений для зустрічі політичних подій, які все сильніше зарисовуються.

З голосів, які на цю тему появились, хочемо згадати тут статтю „Щодз. Ґазети Гандльової“ (ч. 97), де обговорено справу сільського господарства, найбільш занедбаної ділянки — як висловлюється автор статті — національної економіки.

„Після довгих років експериментування, коли стягали вдолину рільну продукцію та, що найгірше, занедбували її, поглиблюється зрозуміння ситуації. В найближчих роках питання надміру збіжжа, масла, худоби чи коней не буде мабуть існувати, а брак їх міг би стати найбільшим нещастям навіть при найбільшій кількости гармат і літаків. Хоч такий брак нам не загрожує, проте невикористання досі можливостей Польщі, які вона мала, щоб піднести рільну продукцію, є помилкою, яку скоро і у відповідному часі вона не буде всилі відробити.

Що з того, що продукуємо величезну кількість жита, пшениці, ячменю, вівса і бульби, віддаючи під їх управу 75% засівної площі, коли водночас продукція артикулів незвичайно важних з погляду цілости господарства, як і з погляду оборонности все ще знаходиться у нечувано скромних межах, не вважаючи на великі її можливости.“

Ілюструючи ширину рільної господарки в Польщі прикладом Німеччини, де збір зі засівної площі на десятки, а то й сотні відсотків перевищує збір у Польщі, автор зазначує, що „таке використання ріллі дозволяє ширше пристосовувати управу **інших рослин,** що мають для господарки важне, або й засадниче значіння.“

В Польщі м. і. такою важною є тепер **управа олійного насіння.** Продукція його все ще дуже далеко не вистачає, що спричинює потребу довозити товщі з закордону. Міністерство хліборобства звернулось тепер — як інформує автор — до хліборобських орґанізацій з закликом, щоб бодай на 20 відсотків збільшено в цьому році засівну площу олійних рослин. Та ця зміна напрямку продукції вимагає часу, бо для переходу на продукцію промислових рослин треба передовсім загально піднести рільну культуру селян. А дальше: цього не можна буде здійснити без запевнення рентовности цілій сільсько-господарській продукції. „Рентовність її — це засаднича справа, від якої залежатиме не тільки можливість звернути продукцію у відповідному напрямі, але також запевнити оборонну силу на дуже важному відтинку.“

Реєструючи цей польський голос на тему, яка і для нас має велику вагу, можемо тільки побажати, щоб справа рентовности сільсько-господарських варстатів праці, бодай тепер, перед воєнною небезпекою, найшла зрозуміння в міродатних чинників і полагоду в приспішеному темпі.

Н—вич.

—о—

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА.

ЗА ІНФОРМАЦІЇ ПРО ТЕ, ЯК ГОСПОДАРСЬКЕ ЖИТТЯ РЕАЛІЗУЄ ВОЄННЕ ПОГОТІВЛЯ. — ПОБОРЮВАННЯ СПРОБ СПЕКУЛЯЦІЇ.

Львівський „Дзєннік Польскі“ з 4. ц. м. помістив статтю про воєнне поготівля польського господарства, в якій обговорює справу цін у звязку з воєнним поготівлям та справу кредиту. Газета висуває домагання до госп. організацій, зокрема до самоврядування, щоб вони видавали спеціяльні бюлетени для преси, які інформуватимуть публичну опінію про хід господарських справ в обличчі воєнної небезпеки. Публична опінія, будучи в курсі діла, **зможе протиділати спекуляції і надмірним зискам.** Польське громадянство виказує тепер — на думку згаданої газети — **величезне зацікавлення господарськими справами.** Всі здають собі справу з того, що війна Польщі з якоюнебудь державою не закінчиться в одному місяці і що від відпорности та справности ділання господарського апарату в великій мірі залежатиме сила відпору Польщі, витривалість і перемога.

Зниженя цін, особливо артикулів І-ої потреби, не є чимось природним. Від постави громадянства до цього питання залежати буде успіх боротьби зі спекуляцією. Ось чому потрібне безупинне інформування громадянства про ситуацію на ринку та про розвиток економічних процесів.

ГОСПОДАРСЬКА ПІДБУДОВА ПОЛІТИЧНОЇ ПРИЯЗНИ.

У книжці „Питання грошевого ринку в польській заграничній політиці“ домагається її автор, Вол. Зборовський, щоб Польща підбудувала політичну приязнь з балтійськими і наддунайськими та балканськими державами тісними господарськими взаєминами. Найбільше значіння на думку автора має розбудова ріжного роду комунікаційних шляхів, що лучать ці держави і облекшують транзит через них. З географічного укладу виходить, що головні шляхи мусять переходити через Польщу і що вона має стати лучбовим центром для цієї групи держав. Зновуж із транспортом вяжеться торговельна і фінансова обслуга. В цьому теж стоять перед Польщею великі завдання. Врешті на думку автора Польща повинна стати фінансовим осередком, фінансуючи господарства держав „центральної европейської смуги“, якою то назвою охрещує він прибалтійські держави, Польщу, придунайські і прибалканські держави.

КІЛЬКО ГРОШЕЙ ПОТРЕБУЄ ПОЛЬЩА НА ЛЕТУНСТВО?

На це дає відповідь „Польска Збройна“: багато, якнайбільше. Потреби воєнного летунства не мають го рішньої границі. Конкретно: **На один новітній літак з повною боєвою вартістю треба 1 міліон золотих.** Правда, сам літак коштує 400—600 тисяч, отже пересічно пів міліона. Але це тільки мертвий предмет. Треба вишколених летунів, треба летунських майданів, гангарів, майстерень, тощо. А де ще кошт бомб, які є дорогі і які бомбові літаки забирають цілими тоннами? Тому всі гроші з нової позички — всупереч ріжним здогадам — підуть виключно на летунство і протилетунську артилєрію.

СВІТОВА ХРОНІКА.

РУМУНСЬКА НАФТА І ДЕРЖАВИ „ОСИ“ РИМ-БЕРЛІН. — АЛЬБАНСЬКА НАФТА.

Вже в р. 1938, як подає тепер румунська статистика, найбільшим відборцем нафти з Румунії була Німеччина, яка забрала 703.739 тон. На другому місці стоять італійці, що закупили 556.535 тон. У цьому році нафтові трансакції обох цих держав ще більше ожививлять. Правда — Італія розпоряджає тепер уповні альбанською нафтою, якої експльоатацію вона значно збільшить. Експльоатація нафтових піль, що зосереджуються головно в околицях Деволі, була й так у руках італійців. Там вони інвестували чимало капіталу, стягаючи безпосередніми проводами нафту до порту Вальона.

ЗАМОРСЬКА ЕМІҐРАЦІЯ ЗОЛОТА.

Дорогоцінний жовтий метал втікає дальше. Зневірені у стабілізацію політичних відносин його власники переносять свої скарби на другу половину земної кулі, шукаючи там не матеріяльних користей, а просто збереження його „на всякий випадок“. Цікаво, що серед цих полохливих посідачів золота, є навіть... державні скарби, що частину своїх дорогоцінних металевих запасів переносять на безпечнішу американську землю. З цих держав називають Голяндію. Але мабуть вона не одинока. Ділає тут добрий приклад колишньої Чехословаччини, що своєчасно здепонувала більшу частину свого золота в Льондоні і тим врятувала його від конфіскати теперішнього протектора.

З нашої кооперації.

КООПЕРАТИВНЕ ШКІЛЬНИЦТВО.

В шкільнім році 1938-39 працює на наших землях три українські кооперативні школи, а саме: 1) 3-літній кооперативний ліцей Ревіз. Союзу Українських Кооператив у Львові, однорічна кооперативна школа підготови першого ступня в Яворові (Рідної Школи) і однорічна кооперативно-молочарська школа Маслосоюзу в Стрию. Всі українські школи є приватні і не одержують ніяких грошевих підмог від держави. Польські кооперативні школи на території цілої Польщі є такі:

1) Чотиролітня кооперат. гімназія у Варшаві;
2) Чотиролітня Кооперат. Гімназія у Кремянці;
3) Трилітній Коопер. Ліцей у Львові (перший рік існування);
4) Шість однорічних шкіл кооперативної підготови першого ступня, а саме: в Наленчові, Варшаві, Познані, Львові, Пинську і селі Гандзлівці.

З цих польських кооп. шкіл три є державні: школа в Наленчові, Пинську і ліцей у Кремянці, але і всі приватні польські кооп. школи дістають поважні грошеві підмоги від шкільної влади, від Кооперативної Ради у Варшаві і від самоуправних урядів. Ці всі допомоги покривають навіть до 70 відс. буджету тих шкіл. Буджет українських кооперативних шкіл мусить підсилювати українська кооперація, бо з учнівських оплат можна покрити лише невелику його частину. Молодь польських кооперативних шкіл у великій мірі користає з ріжного роду запомог і стипендій, фундованих переважно кооперативними установами, а частинно самоуправними урядами. В українських кооп школах нема зовсім учнів на підмогах. Щоб цьому на майбутнє зарадити, пропонує д-р К. Коберський у своїй статті в Г. К. Ч. на тему кооперативного шкільництва, щоб усі кооперативи складали 1% від своїх біляносових надвишок на стипендійний фонд для учнів українських кооперативних шкіл.

МАНДРІВНІ ПРОПАГАТОРИ КООПЕРАЦІЇ.

В березні і квітні ц. р. вислав Р. С. У. К. на свій кошт 4-ох мандрівних пропаґаторів кооперації, яких завданням було переходити з села до села у слабших кооперативних округах і відповідними рефератами закріплювати кооперативну свідомість членів та приєднувати нових членів до кооператив. Окрім того мали вони практичними вказівками для проводів кооператив помагати в налагодженні діяльности слабших кооператив. Цього року пропаґатори виїхали в такі райони: Мостиська, Жовква, Рава Руська, Золочів, Зборів, Буськ. На домагання адміністраційної влади мандрівний пропаґатор мусів покинути Золочівщину вже по кількох днях. Праця пропаґаторів в інших округах, де вони працювали пересічно по одному місяцеві, дала задовільні висліди.

ФАБРИКА МИЛА „ЦЕНТРОСОЮЗУ“ В 1938 Р.

Продукція мила у нашій кооперативній фабриці мила „Центросоюзу“ росте з року на рік. В р. 1938 ця продукція дала 905.808 кг. мила звичайного (в 1937 р. — 868.453 кг.) і 6.540 кг. тоалетового та до голення. Збут мила відбувався через Окружні Союзи і Народню Торговлю. Перше місце у збуті мила Центросоюзу займає Народня Торговля (76.717 кг.), а з Окружних Союзів Рогатин (48.920 кг.), роздільня Центросоюзу Львів (47.227 кг.), Станиславів (44.920 кг.), Тернопіль (41.620 кг.) і т. д. За 1938 рік признала фабрика 40.203 зол. на товарові зворотни до розділу поміж своїх відборців.

Сторінка без політики.

Буденне життя в Римі 1.800 років тому.

Вернімося на 18 століть узад від італійської теперішности, вибравши собі за тему Рим, що його змалював в новій книжці славний історик Жером Каркопіно, член Академії Наук у Парижі п. з. „Буденне життя в Римі за найвищого розквіту цісарства". Автор свідомо вибирає одно означене покоління мешканців Риму, що вродилося при кінці принципату Клявдія і на початку панування Нерона, коло половини першого віку по Христі і до часу панування Траяна (98—117) і Гадріяна (117—138). Це був вершок могутности і добробуту римської держави. Взявши за підставу те, що було найменше змінне у звичаях і будівлях тогочасного Риму, учений переводить анальогії з нинішніми часами.

Перше питання, кілько мешканців мав Рим на початку II-го віку по Христі? Від часів Ренесансу учені розходяться у своїх обрахунках так далеко, що коли одні кажуть про 261.000, другі підвищують це число на 4 міліони. Отже ріжниця була б приблизно така, як між Львовом і Берліном. Каркопіно оцінює це населення на міліон 165.000. Рим виглядає в очах чужинця як величава столиця, коли він дивиться на форум Траяна, а при цьому розкриває у дальших своїх дільницях всю нужду з найгіршими запахами бідних і малих покручених вулиць, подібних до печерних заулків. Славна Свята Дорога нагадує сільську вуличку. Рим має височезні будівлі з огляду на розвиток своєї архітектури і вузенькі вулички, тому, що будова міських вулиць і каналів тоді ще мало розвинена.

Доми з поверхами і крамницями.

Поруч кількох широких алей стоїть на боках 1797 розкинених будинків та окремі віллі. Крім цього Рим має 46.602 „острівців", себто домів, де живуть разом ріжні люди не тільки їх власники, з ріжними воротами, що виходять на вулиці, з усякими поверхами і прибудівками. У ті часи ніхто не будував більше, як три поверхи. За офензиви Ганнібаля в 217. році, коли один віл увірвався до такого дому і вибіг на третій поверх наче на гору, звідти упав уже в порожню діру. В епоці Ціцерона щойно дочіпляють до 3 поверхів маленькі мешкальні кліточки. Імператор Август забороняє будувати доми понад 20 метрів, а коли його не слухають і пробують перші „хмародери", тоді щораз частіше у Римі трапляються випадки що доми горять, або завалюються. У цих великих касарнях люди мешкають у кімнатах наче у готелі, де одна заступає спальню, робітню і сальон, а в партері звичайно повстають крамниці, над якою живе купець з родиною, користуючися драбиною замість сходів. Коли він не платить комірного, власник не потребує подавати його в суд, а забирає драбину.

Домашня вигода та гигієна.

Обстанова кімнати дуже скромна. Її головний предмет ліжко, на якому людина спить, їсть і працює. Крісла в ній рідкі або дуже їх мало. Світло кепське; на вікнах полотна або деревляні віконниці. Скла ні подібного матеріялу до шибок ще тоді не було. Так зване „центральне огрівання" не доходило до поверхів. Кімнату огрівали здебільша залізними відкритими посудами, де горів вогонь. Водопроводи доходили тільки до порогу домів. Щодо місць негайної потреби, то доми найбагатших майже не ріжнилися нічим від бідних і нагадували нинішні відносини на селі, де люди більше користають з природи, ніж з техніки. Зате Рим мав публичні „потребники" для вжитку всіх і вони перевищали вигодою всі цього роду павільоники в сучасних великих містах. Відомо, що сини великих патриціїв, виливали дуже часто посуди перед домом або через вікна. Рим за традицією селянських предків прокидається рано. То тим лекше, що люди сплять одягнені в сорочці, туніці і поясі, скидаючи тільки плащ. Плебеї натягають тільки черевики. На перший сніданок пють склянку води, дома не миються, маючи „терми" (публичні лазні). Жінки теж сплять у сукнях з корсетами і в обтислих туніках.

Краса і праця.

Є у стариннім Римі три місця, де люди сходяться на розмову, так звані лятрини — прилюдні місця першої потреби, лазні і крамниці стрижіїв. Люди найбільше тратять час і найбільше терплять у тих, що роблять їх гарними. Стрижії не мали ще тоді таких ножиць, щоб без болю обтинали волосся, знаряддя скаче по голові так званими „сходами" і гість кричить. Жінки мусять терпіти від залізок, що прикрашують лиця і часто залишають шрами. Це все тягнеться так довго, що тодішня приповідка каже: „Заки голяр обіде лице Люперкуса, за той час борода виростає його сусідові". Саме в тій добі давня республиканська зачіска з косою ззаду щезла таксамо як кісники, щоб уступити місце закрученим косам в формі діядему. Служниці, що чесали пані, мусіли бути дуже зручні, щоб не нарушити нервів своєї пані. Чимало часу займало малювання чола на біло, рамен, лицівок і уст на червоно або охрою, вій і брів на чорно. Римлянки мали дуже сладний ритуал прикрас з усякими дорогоцінностями, матеріями та їх колірами. Всі римлянки багаті і бідні небагато працюють і римляни теж не відчувають тягару праці. Увесь осередок міста складається здебільша з урядовців, які як відомо, розростаються при кожному режімі, що мусить рахуватися з популярністю серед маси. Навіть пролетарі зорганізовані в цехах, праюють тільки 7 годин денно вліті і 6 взимі. Вони мають час на забави і на видовища. Відомо, що більшу частину дня римські громадяни проводили на прилюдних місцях і там виконували не тільки свої найвищі обовязки, але теж проявляли свої найнижчі інстинкти.

Безглузді рекорди.

Рекорди стали одною з недуг сучасного спорту, що більше звертає уваги на особисті успіхи, ніж на здоровля тих, що ним займаються. Один часопис пригадує, що вже в 1860. р. якийсь купець установив світовий рекорд викуривши за 11 годин 50 великих цигар. Пізніше його рекорд побив якийсь француз, що викурив за 11 годин 90 цигар. У 1893. році вісім носіїв зробили перегони з головного центрального базару у Парижі до міста Корбей з мішком пшениці на плечах вагою 100 кільо. Переможець Жан Лябас пройшов 30 кільометрів за 14 годин. 10. грудня 1930. року один англійський лікар заложився, що рік буде мовчати не зміняючи свого способу життя. З усіма пацієнтами і знайомими він порозумівався руками і пишучи; за це виграв 1.100 фунтів стерлінгів. Англієць Фридерик Макей побив рекорд зїдаючи за 9 хвилин 100 устриць, другий Чарльс Обрен здобув назву короля біфштексу, зївши за 14 хвилин 7 кг. маса ще інший віп за 7 хвилин 90 морель. Два данці простояли на руках комітьголовою 5 хвилин і 4 секунди. Віденський стрижій Сальсенбахер зголив гостеві бороду за 19 секунд. В Шікаго якісь різники установили рекорд, здираючи з бика шкіру за 13 хвилин, а з барана за 6. В Англії, де баранина є національною стравою, льондонський різник зробив це за 3 хвилини. На одному із міжнародніх конкурсів танцю недавно одна пара крутилася безупину 25 годин і 33 мінути, а якийсь пяніст у Падуї грав сорок годин не відпочиваючи. Ще більше таких рекордів установили люди, що не думали про них, тільки розвивали в собі довго якусь звичку або потребу. Наприклад славний англійський письменник Квінсі заживав нормально опій у таких дозах, що вони могли вбити шістьох найсильніших муринів, а Вольтер пив кількадесять років так багато чорної кави, що назвав її повільною отрутою, бо дожив до дуже пізнього віку.

У Франції щораз більше пють.

Член секції медицини у паризькій Академії Наук, проф. Сержан, ствердив у своїй новій праці, що у Франції пють щораз більше алькоголю і то дуже шкідливого в ріжних клясах громадянства. Давніше інтеліґент пив на розбудження апетиту так звані аперитиви (щось посереднє між вином і лікерами), а нижчі кляси пили рідне дешеве вино. Тепер прийшла мода з Америки на коктейлі, що як відомо нарушують нервову систему. Сорокгодинний робочий тиждень залишає робітникам забагато вільного часу і вони забагато просиджують по ресторанах. Академія хоче поставити проект, щоб льокалі з алькоголем були відкриті тільки в означені години, щоб обмежити кількість шиночків і щоб в означені періоди важні для громадського життя, такі як страйк або вибори, взагалі заборонити продаж алькоголю.

ГУМОР.

Діти.

Малий Ромцьо плаче.
— Чого ревеш? — питає його товариш.
— Мені вмер мій пес.
— Аво мені вмер мій дідо і я не плачу.
— Якби ти так виховав свого діда від малої дитини, як я свого песика, то ти певно плакав би!

Професія.

Шофер входить до крамниці і каже:
— Прошу мені дати комірець!
— Яке число?
— 587.

Знавець кіна.

— Скажи мені, яка артистка з Голівуду ще не розводилася?
— Шерлі Темпль.

З історії.

— Що робив Карло Барбаросса у Святій Землі?
Учень: Він потонув.
— Але що він ще зробив?
— Це вже була його остання річ і він уже нічого не міг зробити.

Між приятелями.

— Я чув, що ти розійшовся зі своєю нареченою.
— Так, але ти знаєш, як дорого мене то коштувало!
— Чомуж ти з нею не оженився?
— Бо це було б коштувало ще дорожче.

Кожний українець, кожна українка і кожна українська установа повинні вважати собі за національний обовязок і найбільшу честь належати до всенароднього Т-ва Рідна Школа і мати членську виказку.

З терену японсько-китайської війни.

ЛЕТУНСЬКИЙ БІЙ.

ТОКІО, ПАТ. Згідно з комунікатом японського морського летунства у Шангаю, японські ескадри бомбардували в середу осідок куомінтангу. Літакам удалося знищити частину бюр військової ради і китайської команди. Японське летунство втратило в часі бою з переважним противником 2 літаки, але струтило при цьому 10 китайських.

ЗНОВУ БОМБАРДУВАЛИ ЧУНҐКІНҐ.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Повідомляють з Чунґкіні, що 36 японських літаків бомбардувало в четвер місто. В часі бомбардування вбито або поранено коло 800 людей.

ЯПОНЦІ ЗАНЯЛИ МІСТО ПУТСІН.

ТОКІО, ПАТ. Агенція Домеї повідомляє, що японські відділи вийшли на беріг і заняли портове місто Путсін, що лежить у північно-західній частині острова Гайнан.

РЕОРҐАНІЗАЦІЯ МІСЬКОЇ ВЛАДИ У МІЖНАРОДНІЙ КОНЦЕСІЇ.

ШАНҐГАЙ, ПАТ. Японська влада передала ґенеральним консулям Злучених Держав і В. Британії сформульовані на письмі японські пропозиції у справі реорганізації міської влади в міжнародній концесії у Шангаю.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

Ремілітаризація Аляндських островів.

ПЕРЕД НЕБЕЗПЕКОЮ СОВІТСЬКОЇ АҐРЕСІЇ.

БЕРЛІН, ПАТ. „Фелькішер Беобахтер" коментуючи справу ремілітаризації Аляндських островів, твердить, що згода Німеччини на фінсько-шведську пропозицію спирається на засновку, що на випадок збройного конфлікту на Балтійському морі Фінляндія і Швеція залишаться невтральні. „Льокаль Анцайґер" доказує, що Фінляндія і Швеція рішилися укріпити Аляндські острови під впливом зросту совітської аґресії.

Вибори до парляменту у Мадярщині.

БУДАПЕШТ, ПАТ. Мадярський уряд розвязав парлямент, нові вибори відбудуться мабуть на Зелені Свята. Новий парлямент повичен зібратися 10-го червня.

Дотеперішній парлямент, який розвязано на рік перед упливом каденції, був вибраний у квітні 1935 року. У його склад входило 245 послів. Після прилучення територій, що належали до того часу до Чехо-словаччини, 16 послів вибраних із тих теренів до празького парляменту увійшли до будапештенського парляменту. У тій частині краю тепер не буде виборів, мандати послів продовжать.

—o—

Становище Польщі у справі Данціґа.

ПАРИЖ, ПАТ. У звязку з голосами німецької преси, що намагається створити враження розбіжности між західніми державами, у французьких політичних колах стверджують із притиском, що становище французького уряду спрецизував на засіданні комісії для закордонних справ палати послів мін. Бонне який тоді заявив катеґорично на запит кількох послів про становище Франції до данціґської території, що на випадок аґресії проти тієї території французько - анґлійська ґарантія входить в життя.

Фінський уряд спішиться.

Фінський уряд має намір вже на пятницевому засіданні сойму зголосити внесок із такими справами: 1. введення обовязкової військової служби для мешканців Аляндських островів, 2. проект фортифікацій, 3. зміна ґарантійного статуту островів, спертого досі на пакті Ліґи Націй. Є також проект обмежити право побуту і купна нерухомостей на островах.

Бомбові атентати в Льондоні.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Ніччю на четвер у Льондоні вибухли у чотирох ріжних частинах міста бомби, що знищили вистави крамниць і поранили 3 особи. Такі бомбові атентати були і в інших містах. Це протест ірляндських трористів проти присуду, яким засуджено двох їх товаришів за участь в недавньому атентаті на міст над Темзою.

МАРШАЛ ҐЕРІНҐ В ІТАЛІЇ.

РИМ, ПАТ. Аґенція Стефані повідомляє з Берліна, що маршал Ґерінґ виїхав до Сан Ремо, куди приїхав у четвер. Його побут на італійській Рівієрі, що потриває тиждень, має — здається — зовсім приватний характер.

„ВІСЬ" ОБГОВОРЮЄ ПОЛОЖЕННЯ.

ТОКІО, ПАТ. Міністер закордонних справ Японії Аріта прийняв у четвер амбасадорів Райху й Італії, щоб обговорити з ними — як повідомляє Німецьке Інформаційне Бюро — европейське положення..

—o—

ПРИМУШУЮТЬ ЖИДІВ ПОКИНУТИ НІМЕЧЧИНУ.

БЕРЛІН, ПАТ. Денник законів Райху проголосив закон, який касує у відношенні до осіб жидівського походження закон про охорону льокаторів.

Мета цього розпорядку, як підкреслює коментар Німецького Інформаційного Бюра — примусити жидів покинути територію Райху. Закон входить у життя з днем 4-го травня.

—o—

ҐЕН. БРАВХІЧ У ТРІПОЛІСІ.

БЕНҐАЗІ, ПАТ. Начальний командант німецької армії ґен. фон Бравхіч у товаристві державного підсекретаря у міністерстві війни Паріяні і маршала Бальбо відлетів до Тріполісу.

НОВИЙ СТАН ДИПЛЬОМАТИЧНОЇ ОФЕНЗИВИ.

СТОКГОЛЬМ, ПАТ. Шведська преса пише про німецькі пропозиції заключити пакт неаґресії між Німеччиною і Литвою, Латвією та Естонією, підкреслюючи в наголовках, що це новий етап дипльоматичної офензиви Берліна.

—o—

БРИТІЙСЬКІ ПАНЦИРНИКИ У ФРАНЦІЇ.

БРЕСТ, ПАТ. В четвер рано приплили сюди рано два британські панцирники. Командант другої боєвої ескадри контрадмірал Голлянд відвідав морську владу. В полудне французький ґенеральний штаб гостив старшин британської воєнної фльоти.

ҐУБЕРНАТОР РИМУ У БУДАПЕШТІ.

БУДАПЕШТ, ПАТ. Ґубернатор Риму кн. Кольонна оглянув у четвер перед полуднем історичні памятки Будапешту. Після того склав візиту реґентові Горті, який гостив італійського гостя сніданням.

—o—

СССР ДОМАГАЄТЬСЯ ҐАРАНТІЙ ДЛЯ БАЛТІЙСЬКИХ ДЕРЖАВ?

У таллінській пресі появилася вістка, що естонські політичні кола не потверджують поголоски, немовби СССР запропонував поширити ґарантії незайманости також на балтійські держави.

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за бл. п.

ІВАНА МАТІЄВА

візитатора шкіл

відбудеться дня 6. травня 1939. р. в год. 8-ій рано в Успенській церкві у Львові, на яке запрошує

Рідня.

ЩЕ В СУБОТУ МОЖНА БУДЕ КУПИТИ ПОЗИЧКУ ПРОТИЛЕТУНСЬКОЇ ОБОРОНИ.

З уваги на те, що останнього дня субскрипції позички протилетунської оборони, тобто 5-го травня, може бути в субскрипційних станицях великий натовп і багато осіб може не мати змоги купити позичку, міністерство скарбу повідомляє, що ті, які не зможуть субскрибувати позички в пятницю 5-го травня, можуть це зробити 6-го травня.

—o—

В АВСТРІЇ ВІДІБРАЛИ ДОТАЦІЇ КАТОЛИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ.

ВІДЕНЬ, ПАТ. В Австрії відібрали тепер католицькій Церкві безпосередні дотації уряду. Замість того Церква матиме право побирати податки від вірних на своє утримання. Але німецький уряд ще якийсь час призначатиме Церкві потрібні суми.

—o—

МІНІСТР ҐАФЕНКУ В БІЛГОРОДІ.

Румунський міністр закордонних справ приїхав до Білгороду, де відбуде розмови з міністром закордонних справ Марковичем і премієром Цветковичем.

—o—

УМЕР ҐЕНЕРАЛ ГРЕНЕР.

БЕРЛІН, ПАТ. Умер тут ґен. В. Гренер у віці 72 літ. Ґен. Гренер був підчас великої війни наслідником ґен. Людендорфа на становищі головного кватирмайстра. В 1920-ому році перебрав теку міністра комунікації Райху. Зі становища міністра Райхсвери уступив у 1932-ому році, в році 1933 перейшов у стан спочинку.

—o—

Дрібні вістки.

До Льондону приїхав французький міністр прилюдних робіт де Монзі.

Французький міністр закордонних справ Бонне прийняв у четвер рано польського амбасадора Лукасевича, попол. румунського амбасадора і грецького посла.

На місце пок. Валерія Славека вибрали головою Інституту Йосифа Пілсудського Олександра Пристора.

Англійська королівська пара вернеться з Канади у червні кораблем „Емпрес оф Австралія".

Польський амбасадор Роґер Рачинський відбув у четвер коротку розмову з румунським премієром Калінеску.

Амбасадор Злучених Держав у Парижі Буліт вилетів у четвер пополудні до Льондону.

Ґубернатор Лібії, маршал Бальбо приїде незадовго до Каїру.

В австрійських Альпах впало двох туристів у пропасть і згинули на місці.

У маріянських горах на Мораві трапилася гірнича катастрофа, в якій згинув один гірник.

Польща заключила торговельний договір зі Словаччиною.

Консуль В. Британії у Братиславі заявив, що Вел. Британія визнає Словаччину „де факто". Це скріплює міжнародне положення словацької держави.

В четвер закінчилися розмови між італійським міністром торговлі Ґварнері та мадярським міністром торговлі і промислу Кунґером. Ці розмови виявили взаємне зрозуміння господарських інтересів обох країн.

Намісник Австрії й одночасно посадник Відня Біркель змінив дотеперішню структуру віденської міської ради.

Ґен. Вейґан приїхав у четвер до Букарешту де його привитав Французький амбасадор і відбув з ним потім довшу розмову.

—o—

ПРОМОВА МІНІСТРА БЕКА.

У пятницю на пленум сойму в год. 11-тій міністр Бек виголосить промову, що буде відповіддю на промову канцлера Гітлера. Цю промову передаватимуть через радіо. У Львові у багатьох місцях будуть заінстальовані мегафони.

Самоуправні вибори.

УНЕВАЖНИЛИ 6 ВИБОРЧИХ ЛИСТ У КОЛОМИЇ.

Головна Виборча Комісія в Коломиї уневажнила 6 виборчих лист: **українські листи в 4-ій, 5-ій, 7-ій і 8-ій окрузі;** листу „Бунду" і „Поале-Сіон-Лівиці" в 1-ій окрузі. Тому вибори відбудуться у трьох перших округах, а саме в 1-ій окрузі між листою „Іхуду" та в 2-ій і 3-ій окрузі між листами „Іхуду" та українською листою. В інших округах вибори не відбудуться і радними стають зголошені кандидати з листи „Обєднаного Бльоку".

У ЧОРТКІВЩИНІ ПОЛЯКИ ДІСТАЛИ 96 МАНДАТІВ, УКРАЇНЦІ ТІЛЬКИ 38.

У 10-ох сільських громадах на просторі чортківського повіту відбулися останніми часами громадські вибори. На 22 виборчі округи в цих громадах було 12 компромісів. У 7 округах відбулися вже вибори. У 3-ох округах вибори відбудуться додатково 7-го ц. м. Дотеперішній вислід виборів такий: 96 мандатів дістали поляки, 38 українці, 3 жиди і німці.

НОВИНКИ

6 ТРАВЕНЬ СУБОТА

Ст. ст. 23. квітня 1939.
Вмч. Юрія.
Лат. Івана в Олію.
Сонце: схід — 3.52, захід — 18.49.
Місяць: схід — 22.25, захід — 6.30.

Завтра: 7. травня. Неділя.
Ст. ст. 24. квітня 1939.
4. Нед. Самарянки. Сави.
Лат. 4. Нед. по Вел. Дом.
Сонце: схід — 3.51, захід — 18.51.
Місяць: схід — 23.10, захід — 7.23.

—o—

— Всім читачам „Діла" до відома. В деяких містах перепродавці газет не можуть тепер вивішувати перед своїми крамницями чи кіосками реклямових афішок українських часописів і покупці можуть думати, що в тих крамницях та кіосках „Діла" не продають. Звертаємо на це увагу українського громадянства, щоб цим не давало себе збити з пантелику. Просимо домагатися „Діла" всюди, отже також у тих крамницях та кіосках, які наших афішок не вивішують. — При цій нагоді радимо всім тим, що купують „Діло" по крамницях, трафіках та кіосках, запренумерувати собі наш щоденник на постійне, бо тоді за ті самі гроші діставатимуть не тільки газету, але також кожного місяця безплатно вартісну книжку Бібліотеки „Діла". 1—3

— До Вп. Передплатників „Діла" в Чехії і Моравії. Наших Вп. Передплатників у Чехії і Моравії просимо вплачувати передплату на наш щоденник при помочі блянко-складанки, яку можуть набути у себе в кожному почтовому уряді (штука коштує 5 чеських сотиків). На тій складанці треба написати число конта **2.150** та фірму: **Banka ceskoslovenskych legii; Praha;** а на середній частині складанки: **передплата часопису „Діло" — Львів.** 1—3

— Лиси, пелеринки, боа, готові і на замовлення поручає Юліян Глушевський Львів, пл. Капітульна 3 І. п. тел. 254-46. Нові журнали мод на 1940 р. До кінця травня дешеві перерібки.

— Весняні квіти Фотографуйте на кольорових фільмах „Агфа-Кольор-Ной". — Дістанете в українській фотокрамниці Е-КОМП, Львів, Сикстуська ч. 29, тел. 203-30. 747 -?

— Філія Союзу Українок повідомляє про чергові сходини членів у пятницю 5. травня ц. р. в год. 6. ввечір у власній домівці. На сходинах реферат лік. д-ра Осіньчука. —2

— З музичного життя. Галя Левицька-Крушельницька — фортепіян, **Стефа Левицька** — скрипка, **Марія Левицька-Юзвак** — віольончеля — будуть виконавцями камерного вечора, що відбудеться в неділю 7. V. в год. 19.30 в малій салі Муз. Товариства ім. Лисенка. В програмі фортепіянові тріа Рамо, Брамса, Н. Нижанківського. Вступ за програмкою.

— Спільне свячене уладжує в неділю 7. ц. м. в год. 5-ій пополудні кружок „Р. Ш." в Левандівці при співучасти всіх товариств у Левандівці для своїх членів у домівці чит. „Просвіти" при вул. Широкій ч. 29.

— Дискусійний відчит дир. д-ра Півоцького п. н. „Мистецтво для мистецтва і суспільні наслідки цього гасла" відбудеться заходом кружка пань львівського союзу мистців пластиків у пятницю 5. ц. м. в год. 7-ій вечором у домівці союзу пл. Марійська ч. 9, І. поверх.

— Олена Кульчицька у Львові. Наша відома малярка Олена Кульчицька, що довгі роки перебувала на посаді вчительки середньої жіночої школи, переїхала на постійне до Львова. Добре пригадати при цій нагоді, що це перша наша малярка в Галичині і що вона має великі заслуги на полі чистої графіки, емалії, новітньої ілюстрації дитячих книжок, новітнього історичного жанру і одна з перших застосувала плястику до збереження народньої архітектури та одягу. Її сестра Ольга, що переїхала до нас разом із нею, має за собою теж чималу заслугу для відродження новочасного українського килиму, основаного на чисто українських стилевих мотивах. Їх досвід, мистецький смак та праця напевно залишать сліди і в культурній атмосфері нашого міста.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Понеділок, 6. травня 1889.

В РОКОВИНИ ФРАНЦУЗЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

„Вчора вже почалося у Франції ювілейне торжество французької революції віздом президента Карнота до Версалю і відкриттям пропамятної мармурової таблиці на домі, де перший раз були зібралися вільні представники французького народу. Коли в полудне Карно їхав до Версалю, трапилася йому досить немила пригода, що на щастя залишилася без сумних наслідків. Якийсь молодий чоловік, Перрі, що був давніше урядовцем на острові Мартінік, приступив близько до Карнота і стрілив до нього з револьверу. Розлючений нарід кинувся на напасника і мало що його не убив. Пізніше виявилося, що Перрі стрілив тільки порохом і зробив це — як казав — тільки тому, щоб хотів звернути на себе увагу, бо він став жертвою адміністраційної влади".

АНТИСЕМІТИЗМ У ВІДНІ.

„У Відні й околиці антисемітизм робить величанський поступ. Недавно при доповняльних виборах одної третини членів віденської міської ради антисеміти перемогли лібералів. Тепер знову при виборах до виділів округ міста Відня на шість округ антисеміти з пятьох перевели своїх кандидатів. Антисеміти ґріюмфують, жиди тремтять. Що станеться з ними, як антисеміти зовсім запанують, Люди ознайомлені з силою антисемітського руху віщують, що в недовгому часі Відень може дожити великого погрому жидів."

— Ювілейний концерт у Тернополі. З нагоди 10-ліття філії Музичного Т-ва ім. Лисенка в Тернополі відбудеться в неділю 7. ц. м. в год. 8-ій вечором ювілейний концерт у салі „Української Бесіди" при вул. Міцкевича ч. 3.

— Далі бють шиби і нищать вивіски. Невідомі напасники в ночі з 2. на 3. травня ц. р. в Самборі вибили камінням в ґімназії „Рідної Школи" 18 шиб, вартости по 5 зол. (вже четвертий раз цього року) і 7 шиб в домівці т-ва „Української Бесіди" такої самої вартости та понищили вивіски кількох українських купців.

— Відібрали дебіт. Міністерство внутрішніх справ розпорядком з дня 26. квітня ц. р. відібрало дебіт у Польщі на основі ст. 8 уст. 1 пресового закону часописеві „Трайдент" (Тризуб), що виходить в англійській мові у Ню Йорку і часописеві „Нація в поході", що виходить в українській мові в Берліні.

— Підпалили читальню. В ночі з 25. на 26. м. м. невідомі злочинці підпалили дім читальні „Просвіти" в селі Стоянцях. Вогонь швидко охопив дім, що був критий соломою. Заки люди збіглися на рятунок, дах уже згорів. Дім був обезпечений на 650 зол.

— Таємне вбивство учителя. Як наші читачі вже знають, невідомий вбивник застрілив минулого понеділка в лісі коло Полоничної пов. Ка-

---

КЛАВДІЯ ГАВРИЩАК-ОЛЕСНИЦЬКА

Завтрішній світ.

Таким іменем охрещено світову виставу, що буде відкрита в Ню Йорку під кінець квітня ц. р. в 150-літні роковини вибору Юрія Вашингтона президентом Сполучених Держав. Аранжери вистави поклали собі за мету зібрати і показати глядачам усе, що характеризувало б напрямні, якими піде розвій американського життя у найближчій будуччині. 30 інших народів, що беруть участь у виставі будуючи власні павільони і що також покажуть головно свої розвоєві осяги, реєстровані під сучасний мент з напрямними передбачення „на завтра". Усіх націй — активних учасників вистави, тих, що дістають місце у спільному „Павільоні Чужинців" та здебільша виступлять у окремих „Національних днях" підчас вистави є більш шістьдесятки, — між ними теж українська еміґрація. Якби навіть вистава не вдалася так, як цього сподіваються її аранжери, всеж під оглядом скількости учасників-народів, вона буде найбільшою цього роду імпрезою яка колинебудь була.

Американський оптимізм є душею цілого підприємства: вистава має дати наглядний доказ, що без огляду на економічну кризу, політичні конфлікти та небезпечні суспільні експерименти — розвоєвий розмах людства нашої доби доходить до таких осягів, що вони оправдують найбільш рожеві надії на майбутнє. Навіть ті, що у всьому тепер у світі добачують акцію на самовинищення людської раси, коли обрахувати кошти на зброєння та ряди безробітних у кожній державі, і ті не заперечать, що люди продукують, роблять винаходи, будують, виховують молоде покоління, плекають мистецтво, витворюють нові машини та придумують усякі засоби для боротьби не тільки з людьми, але і з природою та недугами.

Америка зі своїми природними багатствами, економічним ладом, кількістю населення та розгоном до всякого експериментування, незвязана традицією. Психіка молодої нації спеціяльно пригожа для технічного поступу; європейський вулькан, якого булькотіння не втихає майже від пів століття, теж поліпшує у себе людські оселі, кладе автомобілеві шоси, розбудовує мережі залізниць та електрівні, модернізує фабрики. Нема тепер ніодної держави, що не могла б похвалитися хочби мінімальним, але постійним поступом у цьому напрямі і — характеристичне явище — кожна з них без вагання обтяжує державний буджет коштовним видатком на участь у заморській виставі, щоб похвалитися осягами перед рештою світа. У дуже гарячій половині 1938 року, коли видатки на алярмове дозброювання обтяжили ненадійно буджети багатьох держав Европи — Велика Британія, Франція, Італія, Бельгія та Совіти почивають будувати власні павільони на нюйорській виставі за міліони долярів, вважаючи, що і такий виступ важний у час воєнної підготови.

Німеччина у виставі участи не бере. Її дипломатичний представник зложив свого часу офіційну заяву, що „Німеччина не може дозволити собі на люксус участи у виставі". Та властива причина всім відома і помітно тут, що американців, особливо тих зпоза переповненої ріжними невоїйськими втікачами нюйорської метрополії, ця відмова вразила. Репортажі очевидців, знимки, фахові статті про технічний поступ теперішньої німецької держави такі часті в американській пресі, оправдують твердження, що без участи Німеччини у нюйорській виставі образ Завтрішнього Світу не буде повний.

Ще на весну 1937 р., коли нам доводилося їхати автом шосою, що веде біля заливу „Флемінґ бей", над яким розкинулася препогана дільниця з деревляними мешкальними домами, механічними варстатами, ґазоліновими стаціями та випарами болотнистого побережжя, ми мусіли кожного разу, немов на команду щільно спускати вікна в авті та затикати хустиною носи. Ми робили тоді їдкі завваги про ідею провідників міста саме у такому місці будувати Світову Виставу! Розглядаючись скептично по кільканацяти метрах сухого ґрунту між шосою і морським заливом — ми старалися збагнути, чи вистава (на засаді популярної фрази про вішання сокири в повітрі...), зависне у нестерпно вонючих випарах від непролазних мокляків, якими кінчився залив і чи вона буде плавати по морі, наче змодернізований Ноевий ковчег, чи врешті побачить світ на руїнах сусідньої мешкальної дільниці?

Щоденники почали небавком приносити щораз точніші відомости, підсумки головокружних чисел, інформацій, що мали присмак реклямового переборщення, а на надморські мокляки стали виїздити копачки, трактори, величезні вантажні авта з помпами, рурами, фільтрами — ціле місто модерної машинерії, що удень і вночі, в будень та свято змагалося з тереновими труднощами.

(Далі буде.)

мінка Струмилова 42-літнього учителя Петра
Сопотницького, свідомого українця, який вер-
тався фірою з Незнанова, куди їздив за своєю
платнею. До нього вбивник віддав один стріл з
втятого кріса ззаду у плечі і положив нещасно-
го учителя трупом. Куля прошила наскрізь серце
і груди та залишилася в одінні. З достовірних
джерел довідуємося, що вбивник не забрав ні
сотика вбитому. Тому це вбивство дуже таємни-
че, бо бл. п. Петро Сопотницький втішався вели-
кою симпатією між місцевим населенням. Най-
кращим доказом цього був величавий похорон
бл. п. Петра Сопотницького, в якому взяло у-
часть кілька тисяч народу з Полонничної та око-
лиці. Вбивника покищо поліція не арештувала.
Влада веде слідство.

— Засуд двох польських студенток за кра-
діж. На однім польськім балі в січні ц. р. про-
пали деяким паням їх торбинки з пудерничка-
ми, грішми та іншими дрібничками. Одній па-
ні пропало навіть футро, але його підкинули
назад, заки члени комітету почали урядувати
з поліційними агентами. Виявилося, що краде-
жі згаданих річей допустилися дві польські
студентки університету: Данута П., донька
власника кількох камениць і Славка П., донька
добре ситуованого урядовця спіртового моно-
полю, бо в їх течках знайшли крадені торбин-
ки з дрібничками і грішми. В четвер 4. ц. м.
відбулася друга зчерги розправа проти обох
студенток у городськім міськім суді. Перша зі-
знавала як свідок мама підс. Данути П. Мама
ввесь час плакала і запевняла, що доня перед
кожною забавою була дуже схвильована, ду-
же мало їла та просто гинула за музикою і тан-
цями. Вернувшися з балю оповідала мамі про
„жарт з торбинками“ підкреслюючи, що він
може напсувати багато здоровля. Другий сві-
док батько підс. Славці П. зізнав, що його
донька вертаючися з балю була дуже схвильова
на і гірко плакала. На його іронічне питання:
„Ну, ти добре бавилася?“ донька відповіла з
плачем, що „скривдила“ своїх батьків. Далі
оповідала, що була підхмелена і забрала на ба-
лю гроші. На питання судді Криси свідок від-
повів, що виступав проти того, щоб його донь-
ка ходила на забави з недібраним товариством
і тому дав їй лише півтора золотого на баль.
третій з черги свідок Юлія Шайновська зізна-
ла, що її донька стрінулася на забаві з обома
підсудними, які бавилися доволі добре. Бачи-
ла їх в буфеті в товаристві молодого мужчи-
ни, з яким пили алькогольні напитки і вже то-
ді були легко підхмелені. Оборонці просили
лагідної кари з огляду на молодий вік підсуд-
них, невеликий життєвий досвід, мотивуючи
тим, що засуд за крадіж був би однозначним
з цивільною смертю для молодих студенток.
По розправі суддя Криса засудив обі студентки
по два тижні арешту з припиненням кари на
два роки. В мотивах суд підкреслив злу волю
підсудних, які пішли на забаву з течками. Од-
ночасно взяв під увагу молодий вік, дотеперіш
ню некаральність і тому виміряв їм низьку ка-
ру. Польська преса зреферувала хід розправи
спокійно і без ніяких коментарів.

— Львівська хроніка. При вул. Кавецького намагалася скінчити самогубством невідома жінка. Її відвезли до шпиталю. — З помешкання В. Каспшицького (Коральницька 2) злодії забрали ґардеробу вартости 750 зол. При вул. Шептицьких Ян Жмія наїхав ровером з донькою на самохід, яка впала на землю і потовклася.

— Нещасливі випадки. Невідомий злодій вкрав з маґазину военних матеріялів у Надвірній, що залишився по світ. війні, артилер. набій. Коли він був у лісі, набій вибух та розірвав його. — У Голоську дерево привалило Л. Бутиня, який помер у шпиталі. — У Бориславі фякер переїхав ученицю Х. Михалівську, у Тустановичах — авто переїхало М. Пілко. Обі важко ранені. — У Долинщині згоріло 22 гектари державного ліса.

— Здичавіла жінка скінчила самогубством.
Перед двома роками пропала без сліду 47-літ-
ня Ґеновефа Бґболівна зі села Жердушки на
Виленщині яка рішила замешкати в лісі. і дій-
сно Бабулівна скривалася в недоступних гуща-
винах лісів, де мешкала під шатром з галуззя
і листя. Чим харчувалася невідомо. Минулого
року бачили її припадково люди, як вона бігла
по лісній поляні немов когось здоганяла. Пе-
ред кількома днями селяни знайшли її тіло на
дереві. Здогадуються, що стара здичавіла пан-
на скінчила самогубством.

— Сензаційна афера у Бразилії. Велитенську сензацію викликало самогубство бразилійського міліонера Делеса в Ріо де Жанейро, якого поліція арештувала тиждень тому. Слідство виявило, що Делес вкрав... залізницю. Зробив це дуже просто, бо присвоїв собі акти й акції конкурсової маси санпавлістанської залізниці Араракара, створив фікційне залізниче товариство, якого був єдиним власником. Згадане т-во „закупило“ олій Араракари і на цьому інтересі з залізницею Делес доробився від 1916. р. понад 30 міліонів мільрейсів. Далі виявило слідство, яке веде прокуратор і спеціяльний суддя, що в архівах міліонера було понад 60 прізвищ людей, яких перекупив обманець. Бразилійська преса називає Поля Делеса бразилійським Ставіським (жид, який допустився міліонових зловживань у Франції — прим. Ред.). Делес є з походження французом і приїхав до Бразилії підчас світової війни в 1916. р. з повновластями німецького банку „Беренс і сини“ — акційної спілки зі Швайцарії з дорученням перевести санацію фінансів залізниці Араракара. Хоч кількома наворотами обвинувачували його за обман — ні разу не станув перед судом, ні не був караний. Зате в його архіві знайшли всі акти його судових справ за обманства. Делес мав у державнім банку де Бразіль чекове конто на 30 міліонів мільрейсів. У столиці Бразилії Ріо де Жанейро мав дві палати, у відпочинковій місцевости Петрополіс — велику віллю, уладжену дуже вибагливо. Одначе на загал Делес жив скромно. Викидав лише гроші на убрання, яких знайшли в його шафах **аж понад 100.** Бюра його підприємств приміщувалися в окремій палаті. В бюрах знайшли списи мешканців Ріо де Жанейро, які мали понад 100.000 мільрейсів. Крім того Делес був анонімовим власником бюра детективів, що давало інформації спеціяльно зацікавленим американським купцям. З актів, що їх знайшли в архівах Делеса виходить, що він наказував викрадати і нищити судові та торговельні акти, договори і т. п., за що платив високі грошеві суми. Вкінці слідство виявило, що Делес мав добре платного двійняка, який „урядував“ у Ріо де Жанейро тоді, коли його „шеф“ виїздив зі столиці Бразилії.

— Залізнича катастрофа трапилася 2. ц. м. пополудні біля Чернівців на передмісті Калічанка, де вискочив з рейок моторовий поїзд, що складався з двох ваґонів. У катастрофі було 15 вбитих. Інші подорожні були ранені. Причиною катастрофи була швидка скорість на великім закруті.

‡ Посмертні згадки.

ПОРФІР ВИТВИЦЬКИЙ

упокоївся у Львові дня **21.** березня ц. р. у 81. році життя. Покійний — батько посла д-ра Степана Витвицького, був спершу нар. учителем у Галичі, опісля управителем школи в Угорниках, товмацького повіту, врешті судовим урядником у Сколім та у Львові, де й перейшов на емеритуру. У Львові був членом усіх українських установ Городецького передмістя. Покійний був відомий зі своєї благородности та добродійности, допомагаючи по змозі всім, що до нього колинебудь за поміччю зверталися. Тому його смерть була болючою втратою нетільки для рідні, але й для тих, що його знали і зазнали його доброти. Похоронений у Львові на Янівському цвинтарі. Вічна Йому Память!

Спорт.

З ДІЯЛЬНОСТИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО СОКОЛА.

Відкриття легкоатлетичного сезону в Тернополі.

В неділю, 30. квітня ц. р. відбулося в Тернополі на
площі „Сокола“ святочне відкриття легкоатлетичного
сезону сокільського гнізда, яке покищо одиноке репре-
зентує українську легкоатлетику в Тернополі.

В год. 10-ій передпол. з. нач. Керничний Степан від
23 членів-змагунів склав звіт голові Т-ва дир. Никифо-
рукові, який повитав присутніх промовою, що в ній
представив велике виховне значіння легкоатлетики та
візвав приявних до витревалої праці над собою. В даль-
шу чергу лікар Гнізда д-р Собчук Богдан представив
присутнім змагунам успішний вплив легкоатлетики на
фізичний розвиток людини, підкреслюючи при тому ва-
гу фізичного виховання для здоровля.

Як чергова точка відбулися пробні (тренінгові) лег-
коатлетичні змагання, які дали такі висліди: (подаємо
лиш три перші місця):

Жінки Біг 60 м. (стає 10): 1) Хміль М. 9,7; 2) Зврочок Я., 3) Онисько О.

Біг 200 м. (стає 10): 1) Хміль М. 34,5; 2) Зврочок Я., 3) Онисько О.

Скок удовжінь (11): 1) Чубатій О. 3,67; 2) Хміль М. 3,62, 3) Зврочок Я. 3.57.

Скок увисочінь (10): 1) Хміль М. 1,15 м., 2) Бриковичі І., Паращук С., Чубатій О., Онисько О., Коваленко О., Качорівська С. по 1 м.

Мет диском (стає 11): 1) Чубатій О. 17,66, 2) Зврочок Я., 3) Хміль М.

Отусан кулею (10): 1) Хміль М. 6,62, 2) Лаврнвів С., 3) Чубатій О.

Мужчини: Біг 60 м. (стає 9): 1) Керничний С. 7,7; 2) Герматій В. 8,0, 3) Пашин С. 8,2.

Біг 200 м. (стає 10): 1) Керничний С. 7,7, 2) Герматій В., 3) Пашин С.

Скок вдовжінь (стає 12): 1) Керничний С. 5,35, 2) Пашин С. 3) Решетуха Т.

Скок увисочінь (стає 12): 1) Пашин С. і Керничний С. по 1,40, 2) Будзан К., 3) Решетуха Т.

Скок жердкою (2): 1) Лукович О. 2,50, 2) Керничний С.

Отусан кулею (стає 12): 1) Керничний С. 8,77, 2) Пашин С. 3) Герматій В.

В склад Комісії входили: нач. А. Луговий, заст. гол. В. Чубатий, лікар Гнізда д-р Собчук Б. і госп. І. Ільницький.

СЯН — ЛЕХІЯ.

Відплатні змагання за мистецтво Округової Ліги між цими обома дружинами відбудуться цієї неділі у Перемишлі, на грищі Сяну в год. 4.15 пополудні.

В осінній рунді Сян програв у Львові з Лехією по драматичній грі, яка скінчилася тим, що Сян вийшов з грища. Від минулої осени чимало змінилося в Сяні. Тепер Сян уміє вже не тільки стріляти підчас змагань ворота, але і держати вислід до самого кінця змагань. Лехія небезпечна дружина, грає гостро й тому легковажити її не можна, тим більше, що становище Лехії в табелі не дуже таке добре. Віримо, що Сян зуміє до цієї стрічі підійти відповідно психічно підготований і за минулорічні перипетії на Погулянці відповість по спортовому: „фер“ поведінкою і грою та... доброю пайкою воріт.

ЧЕРГОВІ ВИСТУПИ ТОВМАЦЬКОГО ЛУГУ.

В неділю 23. і 30. квітня розіграв Луг товариські змагання зі „Скалою“ з Тисьмениці: 23. в Тисьмениці, 30. в Товмачі.

Скала — Луг 4:3 (3:1). Ворота для Лугу здобули: Крупа (2) і Ліськевич (1). Суддював добре п. Ковалюк.

Луг — Скала 5:2 (1:1). Ворота добули для Лугу: Луцик І (2), Ліськевич (2) і Романюк (1). Суддя п. Енгель д. добрий.

В тих змаганнях брали участь такі змагуни Лугу:
ворота: Першик і Штіглиц; оборова: Хоржаний і Бо-
гайчук І; поміч: Романюк, Мосяк, Лесюк, Гапюк; напад:
Крупа, Луцик І, Юрчак, Мерхида, Зубаль і Ліськевич.
Із згаданих змагунів найкраще випали: Штіглиц на
воротах, що боронить справді дуже добре, вибивається
певним хопом мячів і величезним спокоєм. Перед Штіг-
лицом гарна будучність. Луцик І на чільнику (якого
неприсутність у Тисьмениці причинилася до програ-
ної) веде добре напад, при тому грізно стріляє; Гапюк
на лівій помочі вибивається на доброго змагуна, по-
дбати ще мусить про впинність і кращу техніку; Ле-
сюк на середині помочі визначається найкращою тех-
нікою в дружині і рухливістю. При тому Лесюк — це
взір спортовця: тихий, мовчаливий, свою вартість ви-
являє ділом на грищі. Добре заповідається Богайчук
на залозі. Взагалі задні формації Лугу зовсім добрі та
при відповідному тренінгу стануть важкою запорою
для чужих нападів. Багато клопоту спричиняє напад,
бо не дістає дружині добрих лучників.

Обі стрічі велися в товариській атмосфері. Друж-
ну Лугу в Тисьмениці привитав представник Скали,
дружину Скали в Товмачі витав гол. Лугу м-р Гудзьо.
Сама гра (обидва рази) доволі цікава, при технічній
перевазі Скали. Зате Луг (у виграних змаганнях) за-
грав амбітно та добра диспозиція Луцика причинилася
до перемоги. Луг бере участь у грах за чашу Стан. О-
круги і вже в найближчу середу гратиме в перемож-
цем змагань Юнак — Гасмонея (очевидно оба клюби
Товмаччини). **Б. Л.**

ДЕРЖАВНА ЛІГА.

КРАКІВ. **Висла — Погонь 2:1 (1:1).** Ворота для Вислі здобув Холева (2) і Майовський для Погоні. Від вищої програної урятувала Погонь своєю грою Альбанський.

РЕПР. ЛЬВОВА — ПОЛЬОНІЯ (КАРВІНА) 4:2 (2:1). Ворота для Львова здобув Журковський 3 і Матіяс І. Галдачія д. мало.

СПОРТ НА БУКОВИНІ.

ЧЕРНІВЦІ 30. 4. **Довбуш — Мистріятул Роман 0:5.** Українська дружина грала ці змагання за мистецтво Буковини д. жертвенно, але суддя вишукував різні способи, щоб лиш облекшити перемогу румунській дружині.

Мазепа — Авинтул 3:0. Черговий успіх молодої української дружини в мистецькій стрічі.

ТЕАТРИ.

Великий Театр.

Пятниця, 5. V. год. 8. „Наше місто".

Субота, 6. V. год. 8. „Оборона Ксантипи".

Театр Ріжнородностей.

До неділі 7. V. театр нечинний.

Український Театр ім. І. Котляревського.

СОКАЛЬ:

5. V. Слово о полку Ігоревім.

6. V. Кирка з Льолео.

Український Нар. Театр ім. М. Садовського.

ДРОГОБИЧ:

5. V. Дай серцю волю.

6. V. Пісня Бескиду.

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

БОЛЕХІВ:

5. V. Казка старого млина.

6. V. Подвійна бухгальтерія.

КІНА.

АМПІР: „Центральна Округа Промислова — Сталева Воля". „Під Голим Небом".

АПОЛЬО: „Кентуки" з Льоретою Йонг.

АТЛЯНТИК: „Капітан Бенсa".

БАЙКА: „Палкі серця".

БАЛТИК: „Острів засуджених", „Блакитна загога".

ВАНДА: „Коли цвітуть бози" та „Ті оборонці".

ҐРАЖИНА: „Забута мельодія".

ЕВРОПА: „Панна Ева".

КАСІНО: „Людські серця" (Волес Бірі).

КОПЕРНИК: „Панни на відданні" (Діна Дурбін) і кольорова гротеска.

МАРУСЕНЬКА: „Лист до матері".

МЕТРО: „Пострах Монголії", „Будеш усе моя".

МІРАЖ: „Ультімат".

МУЗА: „Бравура".

ПАЛЯС: „Волоцюги" (Шепко й Тонько).

ПАКС: „Американська авантура".

ПАТРІЯ: „Пан без мешкання".

РАЙ: Алярм (Паніка на Середземнім Морю).

РІЯЛЬТО: „Циганка".

РОКСІ: „Серце матері" та кольоровий додаток.

СВІТ: „Два дні в раю".

СВЯТОВИД: „Рік 1914", „Веселка" Діснея.

СТИЛЕВЕ: „Вкрадене життя" та ревія.

ТОН: „Нині вечором у Ріца", „Местник".

УТІХА: „Чоловік, що жив двічі" та ревія.

ХИМЕРА: „Студент із Праги".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська ч. 5)
„Польська армія після світової війни".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

ПЯТНИЦЯ, 5. ТРАВНЯ 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Година господині: „Вирвидуб і Валигора", ради, вістки, музика з пл., 11.00 Для шкіл: Маршалова мати, 11.25 Музика з пл., 11.30 Для новобранців, 11.57 Сигнал, 12.03 Полудн. авд., 19.00 Інформ. Газетка в українській мові, 14.10 Українська музика з пл., орх., спів і бандура, 14.30 Фрагм. із пов. Коссак-Щуцької „Теребовля", 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 „Гокус-покус" авд. для молоді, 15.20 Спортовий порадник, 15.30 Орх., 16.00 Пополудн. денник, 16.08 Господарські вістки, 16.20 Гутірка з хорими, 16.25 Сонати на віол. і форт., 17.10 Огляд нових видань, 17.25 Пісні у вик. муж. хору, 17.45 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.50 Камер. концерт у вик. смичк. ансамблю, флет. Вол. Бабяк, 18.30 Театр Уяви: Білосток авд. з музикою, 19.10 Розр. концерт, орх., спів, квартет, 19.45 Військ. відчит, 20.00 Актуальна хліб. гутірка, 20.15 Розр. концерт, 20.40 Веч. денник, метеорольогічні вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Сібеліюсові пісні у вик. І. Гупертової у супр. форт., 21.15 Симф. концерт, 22.30 Фрагм. із пов. К. Кисілевського: „Цвітуче терня", 22.50 Музика з пл., 22.55 Інформ. авд., 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

СУБОТА, 6. ТРАВНЯ 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Розр. музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: Співаймо пісеньки, 11.25 Музика з пл., 11.30 Для новобранців, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Орх., 14.45 Господарські вістки, 14.50 Інформації, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для дітей: „Історія про очайдушків" на осн. Ю. Ейсмонда, з муз., 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.08 Госп. вістки, 16.20 Літер. хроніка, 16.35 Авдиція, 16.30 Пісні Равеля, сопран, у супр. форт., 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Спорт, 18.30 Гутірка про 3. травень, На Курпях, словно-муз. авд., 19.15 Розр. концерт, орх., пісеньки, форт., 20.00 Природні та штучні рої, 20.15 Розр. концерт, 20.40 Веч. денник, метеор. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 „Циганське кохання" оп. Легара, 22.55 Інформ. авд., 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

НЕДІЛЯ, 7. ТРАВНЯ 1939.

7.20 Орх., 8.00 Ранішній денник, 8.15 Для села: Газетка, Огляд ринків, орхестра, 8.45 Поздоров, Хліб скринька, нар. пісні, 9.15 Трансм. з Білостоку, 10.50 Музика з пл., 11.45 Огляд жіночих видань, 11.57 Сигнал, 12.03 Симф. поранок, 13.05 Гутірка про Ринше, 13.15 Орх., органи, баритон, 14.40 Для дітей: „Збите дзеркало", 15.00 Наш тижневик, Травень у пісні та поезії. 16.30 Старостинські пісні у вик. А. Шлемінської, у супр. форт. 16.55 Театр Уяви: „Ліс", 17.30 Орх., пісеньки, гітара, гумор; у перерві в год. 18.25 Хвилина бюра студій, 19.30 Програма на завтра, 19.35 Гостинниця „Під левом", 20.10 Льокальні спортові вістки, 20.15 Спорт. політ. огляд, веч. денник, звук. тижневик, програма на завтра, 21.20 Звук. репортаж: Робітники для армії, 21.50 „Травнева салатка" вес. авд., 22.30 Танк. музика, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

ПЯТНИЦЯ, 5. ТРАВНЯ 1939.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 19.15 Соната а-дур на форт. і віол. Бетовена, БУДАПЕШТ 17.10 Пісні, 20.00, 21.00, 22.00 „Валькірія" оп. Вагнера, БУДАПЕШТ II. 18.30 „Валькірія" (І. дія). ВІДЕНЬ 15.30 Пісні Шуберта та Вольфа, **19.45 Українські вістки,** 20.15 Симф. концерт, 22.20 Легка і танк. музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Муз. всячина, 15.30 Дівчата співають, 18.15 Камеральний концерт, 20.15 Дута орхестра, ГАМБУРҐ 17.25 Арфа, скрипка, КЕНІҐСБЕРҐ 18.50 Спів, інструменти, КОПЕНГАҐЕН 21.40, Російські нар. мельодії, 22.50 Італ. музика, МІЛЯНО 17.15 Форт. дует, 20.35 Розр. музика, ПАРІ ПТТ 18.05 Форт., 20.30 Симф. музика, РИМ 17.15 Танк. музика, 21.00 Муз. вечір: „Дитина та чари" Равеля, „Лямфіпарнасо" О. Векія, СОФІЯ 17.30 Легка музика, 18.00, 20.00 Популярна музика, 20.55 Популярні мельодії, марші, ШТРАСБУРҐ 21.45 „Ле Кльошет" ком. оп. Дуні.

СУБОТА, 6. ТРАВНЯ 1939.

БЕРЛІН 19.00, 22.15 Розр. музика, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 17.10 Нар. пісні, 19.10 Спів. рецітель Теі Конобрух (нім.-мад. концерт), 22.30 Концерт оп. орх., ВІДЕНЬ 15.30 Для дітей, 19.00 Травневі пісні та мельодії **19.50 Українські вістки,** 20.15 „Доротея" оп. Ветерлінга, 22.30 Розр. музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 16.00 Веселі мельодії, 20.15 Розр. мельодії, ГАМБУРҐ 18.00 Нар. пісні, 20.30 Орх., сол., ЛЯГТІ 18.35 Хор, 20.15 Давня танк. музика, МІЛЯНО 20.30, 22.10 Розр. музика, 21.00 Орх., ПАРІ ПТТ 18.00 Скрипка, РАДІО ПАРІ 18.15 Для дітей, 20.30 Опера, РИМ 23.15 Танк. музика, СОФІЯ 16.30 Легка і танк. музика, 18.00 Популярна музика, 18.30 Мандоліни, 19.00 Спів, 20.55 Легка музика.

НЕДІЛЯ, 7. ТРАВНЯ 1939.

БЕРЛІН 19.20 Розр. музика, 20.15 Орх., сол., БУДАПЕШТ 18.00 Церковна музика, 19.25 Танк. музика, 22.10 Військ. орх., ВІДЕНЬ 19.00 Форт. квінтет п-моль Греденера, **19.50 Українські вістки,** 20.15 Весела муз. авд., ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 19.15 Орх., 20.15 „Князь Ігор" оп. Бородіна, 22.20 Дівертіменто ч. 4. Моцарта, МІЛЯНО 17.15 Концерт, 22.30 Віол., ПАРІ ПТТ 19.45 Розр. програма, РАДІО ПАРІ 20.30 Симф. концерт, РИМ 17.20 Розр. музика, 21.00 Симф. концерт, 22.20 Хор, СОФІЯ 19.00 Популярна музика, 20.00 Спів, САРБРІКЕН 20.15 „Цирульник із Баґдаду" оп. Корнеліюса.

Радіокутик.

ХОЧУ БУТИ АРТИСТОМ.

Молодий співробітник австралійського радія, який тепер відбуває свою практику в ББК, запропонував англійському радію надавати низку авдицій п. н. „Хочу бути артистом". Проєкт полягає у тому, що запрошеній публиці пояснюється, що у салі відограють слуховище, якого ролі ще не обсаджені. Кожний з присутніх, хто бажає випробувати свій артистичний хист може ввійти на радіову сцену, де дістане відпис своєї ролі — та після кількох вказівок — бере участь у слуховищі. Цю імпровізовану авдицію надають через мікрофон, а зібрана на салі публика, може потім висказати свій погляд про аматорів артистів. Англійське радіо підтвердило цей проєкт, та першу цього роду авдицію надало 4. квітня ц. р.

ПРИВІТАННЯ НАРОДІВ.

Дня 23. квітня ц. р. у день св. Юрія вислало англійське радіо останню з низки міжнародних авдицій п. н. „Привітання народів". Ця авдиція зобразила найбільш характерні риси та моменти британської імперії. На закінчення міністр закордонних справ виголосив промову на тему міжнародного порозуміння.

ІВАН ФРАНКО.

Про цього поета, письменника, публіциста і громадського діяча — почули радіослухачі дуже гарний відчит проф. д-ра В. Сімовича, 2-го травня ц. р. Проф. д-р Сімович розгорнув перед уявою радіослухачів постать Франка, які характеризує коротко і ядерно його твори. У творах Франка кожна людина найде щось для себе цікавого та повчального, бо як говорив прелеґент: „Гаряча молодь найде в творах Франка відповідь на ті великі хвилювання, що повсякчас ворушать молоду душу на провесні життя в громадянській поезії Франковій, повної вогню, боротьби, великих надій, непохитної віри в перемогу Ормузда над Ариманом, правди над кривдою, сподівань якоїсь великої переміни з перемогою духа революціонера, що пута пересудів ламає і лявіною розвалює все, що стоїть на заваді в його непереможному поході. Усі що раді в українському одязі пізнати твори чужого духа, пізнають їх у зразкових Франкових перекладах, від старих вавилонських гимнів та індійських леґенд, грецьких співів, латинської лірики й сатири, до великих геніїв XIX віку.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

Львів, дня 4 травня 1939

1 кг. масла дес. бльок	3.05
1 кг. масла дес. бочк.	3.10
1 л. молока	зол. 0.17—0.18
1 кг. яєць	зол. 0.90

Тенденція на масло й молоко вдержана; на яйця знижкова.

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

ХТО З КРАВЦІВ прийме мене до дальшого терміну? Початкував у кравцтві на Волині. Ласкаві зголошення Бурса Рутовського 22, Микола Роюк. 1—2

МЕШКАННЯ

ДО ВИНАЙМУ з днем 1. червня ц. р. 3-кімнатне помешкання з повним комфортом при вул. Глибокій ч. 11 а. Інформації на місці, або в Товаристві „Карпатія" Ринок ч. 38, тел. 258-43 і 258-92. 546 3—3

РІЖНІ

НАЙМОДНІШІ годинники, будильники, біжутерію, срібло, кришталі поручає найдешевше **Вандер,** вул. Шайнохи один. Там прецізійна дешева направа годинників і біжутерії. 890 7—33

СТРОЄННЯ, направа фортепіянів, виїзд на провінцію. Львів, Уейського 4, м. 2. О. Благодір. Особисто тільки від 19—22. 921 5—5

ОГОЛОШЕННЯ

КОНКУРС.

Головна Управа Рідної Школи у Львові розписує отсим конкурс на учителя-комерціяліста в Купецькій Гімназії Рідної Школи у Львові. Прохання враз з відповідними документами вносити негайно до Головної Управи Рідної Школи, Львів, вул. Оборони Львова 12.

Головна Управа Рідної Школи.

КОНКУРС НА ІСТОРИЧНУ ПОВІСТЬ.

Діловий Комітет Свята Християнської України розписує оцим, в нагоди 950-ліття хрещення України, конкурс на історичну повість, присвячену цій найбільшій події в українській історії.

Концепція, обсяг і форма повісти — довільні, однак твір мусить мати тривку літературну стійність.

Твори, писані на машині або дуже читким письмом та надписані гаслом, просимо присилати найдалі до дня 31. грудня 1939 на адресу: Діловий Комітет Свята Християнської України (літературний конкурс), Львів, вул. Новий Світ ч. 22.

В окремій, заліпленій коперті з надписаним гаслом подати прізвище і адресу автора.

За найкращу повість жюрі призначить нагороду в сумі 300 золотих.

Нагороджений твір стане власністю Комітету і буде опублікований. Твори відкинені залишаються власністю авторів і щодо них Комітет не бере ніяких зобовязань.

У склад жюрі входять: Д-р Василь Щурат, о. Д-р Гаврiїл Костельник і Д-р Микола Гнатишак.

Львів, 25. квітня 1939.

За Діловий Комітет Свята Християнської України:

Д-р М. Дзерович, голова. **Р. Даниляевич,** секретар.

КОНКУРС НА ІСТОРИЧНУ МОНОҐРАФІЮ.

Діловий Комітет Свята Християнської України розписує оцим, з нагоди 950-ліття хрещення України, конкурс на наукову історичну працю, присвячену цій найбільшій події в українській історії.

Праця може:

а) на основі критичного розгляду дотеперішніх наукових праць на цю тему та на основі самостійного розсліду автора, подати ясний і науково обґрунтований погляд на передісторію й історію хрещення Руси-України; або

б) в формі науково обґрунтованої, але літературно написаної монографії подати живий, барвистий образ епохи та історичних подій; або

в) подати оригінальне історіософічне опрацювання проблеми значіння християнства для України впродовж історії.

Праці, писані на машині або дуже читким письмом та надписані гаслом, просимо присилати найдалі до дня 31. грудня 1939 на адресу: Діловий Комітет Свята Християнської України (науковий конкурс), Львів, вул. Новий Світ ч. 22.

В окремій заліпленій коперті з надписаним гаслом подати прізвище і адресу автора.

За найкращу працю жюрі призначить нагороду в сумі 500 золотих.

Нагороджена праця стане власністю Комітету і буде опублікована. Праці відкинені залишаються власністю авторів і щодо них Комітет не бере ніяких зобовязань.

У склад жюрі входять: Д-р Микола Андрусяк, о. Д-р Андрій Ішак, о. Д-р Гаврiїл Костельник і проф. Омелян Терлецький.

Львів, 25. квітня 1939.

За Діловий Комітет Свята Християнської України:

Д-р М. Дзерович, голова. **Р. Даниляевич,** секретар.

Redaktorzy: d-r Iwan Nimczuk, Iwan Kedryn-Rudnyćkyj Wydawca: Spółka Wyd. „Diło", Lwów. Z drukarni S-ki Wyd. „Diło", Lwów, Rynek 10.
Редактори: д-р Іван Німчук, Іван Кедрин-Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів Ринок 10.